

Prave ili fanatične pobude religioznosti

Izopačena religioznost se ne zadovoljava razumnim pozivom na dobrotu, jer on ne može da pokrene duhovno nepreporođeno srce. Zato ona tom pozivu dodaje iracionalni dodatak sračunat da u čovjeku pobudi fanatične porive njegove prirode: krivicu, strah, gnjev, sujetu i sentimentalna osjećanja. Na taj način izopačena religioznost manipuliše čovjekom preko njegovih slabosti. Uvidjećemo da je bez razumijevanja duha i smisla Božjeg zakona čovjek u iskušenju da ne shvati razliku između prave ljubavi i fanatizma. Samo prava ljubav donosi rodove života koji su u skladu sa svih Deset Božjih uputa moralnog zakona.

Mnogi iskreni vjernici su zbunjeni i obeshrabreni svojim neplodnim hrišćanskim životom. Sa odobravanjem slušaju propovjednika kako ukorava njihovo loše duhovno stanje, nesvjesni da su u tako nezavidno stanje i dospjeli slušajući nauku svoga propovjednika. Oni ne povezuju uzrok sa posledicom, prebacujući svu odgovornost za svoj neuspjeh sa lažne nauke (pogrešnog odnosa) na sebe lično, na svoju „nedovoljnu odlučnost volje“. Mnogi tako obeshrabreni zauvijek napuštaju hrišćanstvo misleći da oni „nisu za to“ i da pobjeda nad grijehom nije moguća. A uzrok njihovog neuspjeha je bio u tome što su svoju duhovnu borbu vodili na pogrešnom mjestu, slijepo vjerujući nauci svojih duhovnih autoriteta.

Jedino Božji nalog osposobljava na moralnu poslušnost. Čovječiji nalog ne osposobljava zato što nema moći da promijeni srce. On jedino može da u čovjekovom srcu pobudi one snage koje ono po svojoj grešnoj prirodi ima: oholost, samoljublje, idolatriju, gnjev, krivicu, strah ili sentimentalna osjećanja. A to su snage fanatizma.

Mnogi ateisti se pitaju:

„Zašto Bog, ako postoji, ne iskoristi sva sredstva koja ima na raspolaganju da bi ljude uvjerio u svoje postojanje?“

Mnogi istraživači Jevanđelja se pitaju zašto Isus nije koristio sve metode koje je mogao da bi jevrejski narod uvjerio u svoju mesijansku misiju?!

Šta bi se desilo da je Isus pred Pilatom učinio još neko čudo da

bi ga ubijedio u svoj identitet?

Pilat bi, ganut takvim otkrivenjem istine i pokrenut snagama svoje nepreporođene prirode bio naveden na (formalno) ispravno postupanje. Da mu je formalna poslušnost bila cilj, Isus bi u svom propovijedanju zloupotrebjavao izraelska nacionalna osjećanja ili bi pobuđivao neku drugu snagu čovjekove nepreporođene prirode. Time bi, naravno, proizveo samo fanatizam.

Danas, u vrijeme lažne religiozne reformacije mnogi pokušavaju da riješe nedostatak plodova vjere tako što dozvoljavaju da ih u njihovoj religioznosti pokreću snage fanatizma.

Pogledajmo kako je jednostavan i racionalan nalog koji Bog upućuje čovjeku:

„Čuj, Izraele: Gospod Bog naš, Gospod je jedini. Voli Gospoda, svog Boga, svim svojim srcem i svom svojom dušom i svom svojom snagom.“ (5. Mojsijeva 6:4,5)

Jednostavni pozivi Božje riječi upućeni na zdrav razum, grešno ljudsko srce ostavljaju hladnim i ravnodušnim. Umjesto da se takvo srce tada ponizi pred Bogom, prizna svoju izgubljenost i osloni na božansku milost, ono najčešće odbacuje osvjedočenje i govori: „To moje srce ostavlja hladnim! Zato ne vjerujem da je to istina!“ Bog kaže:

„Napisao sam mu velike riječi u svom zakonu, ali oni ih smatraju kao nešto tuđe.“ (Osija 8:12)

Jednostavna otkrivenja Božje ljubavi i dobrote, sadržana u Svetom pismu, mnogima djeluju nezanimljiva.

Zašto?

Zato što su im srca okamenjena. Kako nam srce postaje okamenjeno?

„Ko jednom podlegne iskušenju drugi put će podleći mnogo lakše. Svako ponavljanje grijeha smanjuje snagu da mu se odupremo, zaslepljuje oči i ugušuje osvjedočenje. Svako posijano sjeme popustljivosti donosi i svoj plod. Bog ne čini čuda da bi spriječio žetvu. 'Šta čovjek posije, ono će i požnjeti' (Galatima 6:7). Ko ispoljava nevjerničku drskost i tupu ravnodušnost prema Božjoj istini, požnjeće ono što je sam sijao. Otuda dolazi da hiljade ljudi potpuno ravnodušno slušaju one istine koje su ih nekada dirale do samog srca i duboko uzbuđivale. Oni su sijali zapostavljanje i opiranje istini, i to isto moraju i da žanju.“ (EGV PP 268-269)

Bog govori ljudima na razne načine pozivajući ih na pokajanje. Ali, odbijajući da se odazovu pozivu Duha ljudi sami kamene svoja srca, i dovode sebe u takav položaj da ni daleko jači uticaji na njih ne mogu ostaviti neko trajnije dejstvo.

Ako nas otkrivenje Božje ljubavi, otkriveno preko Biblije, ostavlja hladnim i ravnodušnim, onda zaista nema drugog, većeg i jačeg otkrivenja koje može da pokrene ljubav u nama. Jedino što nam preostaje, ako ne želimo da se ponizimo pred Bogom, jeste da pobuđujemo fanatične snage naše prirode.

Odbijajući da se ponize pred Bogom priznanjem svog duhovnog siromaštva ljudi na kraju do te mjere odbacuju Božji Duh da sada autoritet sopstvenog Ja zauzima primat u upravljanju njihovim umom i voljom, pa razuman nalog na dobrotu, upućen zdravom razumu i zdravim snagama čovjekove volje, izaziva kod njih potpunu ravnodušnost.

Bog poštuje slobodu čovjekove volje, ali ne i đavo. Tamo gdje je Bog stao, nastavlja sotona i razumnom nalogu na dobrotu, koji nije izazvao nikakvu reakciju volje, sada dodaje iracionalan dodatak koji treba da pokrene nepreporođene snage čovjekove volje, tj. fanatizam ljudske samopravednosti. Ili, drugim riječima, propovjednici raznih vjerskih zajednica primjećuju da su njihovi vjernici ravnodušni na razuman biblijski poziv na dobrotu, i da bi ipak imali uticaja na svoje vjernike oni tom jednostavnom nalogu dodaju nalog koji pobuđuje ljudske slabosti: sujetu, krivicu, strah, gnjev, sebični sentiment, ili neki drugi fanatičan poriv ljudske prirode.

Religija može da ima samo dvije funkcije: ili da svojim moralnim zahtjevima – idealima – ljude čuva od zla, ili da tim zahtjevima – idealima – pruža ljudima izgovor za zlo, koji onda oni čine u ime tih uzvišenih ideala.

Ali, religija koja ima pogrešnu funkciju se razlikuje od zdrave religije u tome što sadrži u sebi otrov koji motiviše čovjekovu grešnu i samopravednu prirodu.

Onoga trenutka kada se jednostavnom i razumnom biblijskom pozivu na dobrotu pridoda iracionalan poziv, sračunat da pobudi fanatične snage čovjekove prirode, u tom trenutku racionalan poziv gubi pokretačku funkciju. Tu funkciju sada preuzima iracionalan poziv, dok razuman poziv dobija funkciju izgovora za one grešne motive koje je

pobudio iracionalan poziv.

Kako to praktično izgleda?

Pred razumnim i jednostavnim biblijskim nalogom „Voli!“ grešno srce ima slobodu da se ponizi pred Bogom priznanjem svog duhovnog siromaštva, čime dobija pravo na blagoslov koji je Isus obećao onima koji su svjesni svog duhovnog siromaštva. Ali, odbivši da se ponizi i reformiše, ono postaje slabo da se odupre fanatičnoj religiji koja svojim iracionalnim dodatkom razumnom pozivu, pobuđuje čovjekove nepreporođene motive.

Slijedi nekoliko primjera iracionalnih poziv tj. dodataka koji pokreću ljudske slabosti:

Fanatizam iz krivice i straha:

„Kako možeš da se TAKO ponašaš?! Da li si ti svjestan svoje odgovornosti za svoje ponašanje?“

Fanatizam iz oholosti i samoljublja:

„Kako te nije sramota da se tako ponašaš?! Znaš li TI ko si TI, a tako se ponašaš?!“

Fanatizam iz osjećanja:

„Kako ti nije ŽAO da se tako ponašaš?!“ itd.

Dakle, pošto mi u svojoj prirodi nemamo prave ljubavi koja bi nas pokrenula na poslušnost, skloni smo da idemo linijom manjeg otpora, te da pobuđujemo ili sentimentalna osjećanja, ili krivicu, ili sujetu, ili možda neku drugu snagu svoje grešne prirode, da bi tako iz nje crpili snagu za religioznu ili bilo koju drugu revnost.

Put fanatizma je lakši put za neodgovornog čovjeka jer ne zahtijeva odgovorno preispitivanje sopstvenih pobuda i borbu protiv svojih slabosti.

Fanatizam iz krivice

Vjerovatno smo se već sreli sa osobama koje su spremne da za druge učine velika i požrtvovana djela. Iz njihovih usta smo često čuli riječ „izvini“, ali smo se ražalostili kada smo ustanovili da njihova dobrotu ne potiče iz ljubavi, već iz krivice koja muči njihovu savjest. U dubini svoje duše, zbog svojih grijeha, oni nisu izmireni sa Bogom. Svijest o grijehu koji je uzrok njihove krivice su potisli, pa sada osjećaju krivicu u svemu što im za to pruža povod. Ako slučajno sapletu

neko prolaznika na ulici, možda neće moći mirno da spavaju zbog nemirne savjesti.

Pod grijehom oni ne podrazumijevaju čovjekovo duhovno stanje, njegovu raskinutu zajednicu sa Bogom, već misle na nedostatak pažnje i samokontrole koji je rezultovao neučinjenim dobrim, ili učinjenim lošim djelom. Zato, kada učine grijeh, oni se ni ne kaju za pobude iz kojih su grijeh učinili (sebičnost, oholost, gnevljivost, tjelesnost, kuka-vičluk, odsustvo ljubavi, itd.), već se kaju za formu ponašanja kojom su povrijedili drugoga ili jednostavno prekršili zacrtana pravila ponašanja.

Pošto nemaju svijest o Božjem odobravanju, pokušavaju da ga steknu kod ljudi, pred svojim zemaljskim autoritetima ili pred svojom sopstvenom savješću, slijepo se pridržavajući svojih pravila ponašanja. Oni mogu da budu veoma požrtvovani, spremni su da izdvoje iz svoga džepa velike sume novca za siromašne, ali u svoj svojoj dobroti te osobe nemaju radosti. Radost božanske ljubavi zamijenjena je mučninom griže savjesti.

Oni ne mogu sebe da prihvate kao grešne osobe kojima je neophodna Hristova uračunata pravda. Kada primijete u svojoj prirodi grešne navike i sklonosti, odmah se trude da koriguju svoje stanje da bi se pred svojom savješću osjećali pravedno. Oni ne dozvoljavaju Bogu da ih postepeno vodi, pa tako stavljaju na sebe teret da budu vjerni svakom formalnom zahtjevu koji pred njihovu savjest dođe. Pokušavaju da konzumiraju tvrdnu hranu, iako nisu ni na stadijumu mlijeka. Nemaju povjerenja u Boga i Njegovo prihvatanje, pa zato pokušavaju da sami sebe spasu.

Fanatizam iz osjećanja krivice kod religioznih ljudi najčešće nastaje kada se vjernici navode da ulažu napor u svoje duhovno posvećenje, umjesto u poznanje Boga kao njihovog Spasitelja.

„Dođite k meni, svi koji ste umorni i opterećeni, i ja ću vas odmoriti.“ (Matej 11:28)

„Svi koji osjećaju veliko siromaštvo svoje duše i shvataju da ničeg dobrog nemaju u sebi, mogu dobiti pravednost i snagu gledanjem u Isusa. ... On vas moli da svoje siromaštvo zamijenite bogatstvom Njegovе milosti. Mi nismo dostojni Božje ljubavi, ali je Hrist, naš Jemac, dostojan nje i savršeno je u stanju da spase sve koji dolaze k Njemu. Ma kakvo bilo vaše iskustvo u prošlosti, ma kako bile obeshrabrujuće

vaše trenutne okolnosti, ako dođete Isusu takvi kakvi jeste, slabi, bespomoćni i očajni, naš milostivi Spasitelj daleko će vam izaći u susret, zagrliti vas rukama svoje ljubavi i ogrnuti plaštem svoje pravednosti. On će nas predstaviti Ocu odjevene u bijelu odjeću svog sopstvenog karaktera. On se zalaže za nas pred Bogom govoreći: Ja sam zauzeo mjesto ovog grešnika. Ne gledaj to zalutalo dijete, već gledaj mene. Ma koliko glasno sotona govorio protiv naše duše, optužujući je za grijeh i polažući na nas pravo kao na svoj plijen, Hristova krv govori mnogo jače.“ (EGV MB str. 8-9)

„Samo u Gospodu pravda je i sila... U Gospodu će se opravdati i proslaviti svi potomci Izraela.“ (Isaija 45:24,25)

„Ko je Bog kao ti? Koji traži bezakonje i prolazi prestepe ostatku od nasljedstva svojega, ne drži do vijeka gnjeva svojega jer mu je mila milost. Opet će se smilovati na nas; pogazićeš naša bezakonja; bacićeš u dubine morske sve grijehe njihove.“ (Mihej 7:18,19)

Fanatizam iz straha

Sumnjičavost ili istinoljubivost

Strah je jedan od motiva koji često pokreće čovjekovu radoznalost. Nije svejedno da li je naša radoznalost pokrenuta strahom od zablude (sumnjom) ili ljubavlju prema istini. Nije isto biti zabludostrašljiv i biti istinoljubiv.

Sreli smo se sa osobama čiju radoznalost pokreće sumnja. One nisu zadovoljne jednostavnim objašnjenjem stvarnosti koja ih okružuje. Imaju običaj da „kopaju“ iza jednostavnih objašnjenja ne bi li pronašli nešto sakriveno i komplikovano. Nikada ne mogu da nađu dovoljno dokaza da bi bili sigurni u istinu.

Mi ni u svjetovnom životu nemamo sve dokaze da je nešto istina, pa opet živimo. Nemamo dokaza da nas neće udariti auto na ulici, pa se ipak ne sakrivamo po čoškovima. Nemamo dokaza da voda koju pijemo nije upravo sada zatrovana smrtonosnim otrovom. Da li ćemo prestati da je pijemo? Da li ćemo izgubiti svoj identitet i prestati da postojimo zato što još niko nije naučno dokazao naše postojanje? Nemamo dokaza da sve ovo možda nije nekakav san ili halucinacija. Dakle, bez obzira na sve nedostatke dokaza mi se ipak ponašamo najprihvatljivije. Život nas primorava da se ipak opredijelimo za

nekakvu istinu i da na osnovu nje živimo.

Duhovna istina se ne nameće, jer poštuje našu slobodu izbora. Pod izgovorom da nam nije sasvim jasna, mi možemo da je odbacimo i prihvatimo zabludu. Ali, možemo i da je prihvatamo i živimo, bez obzira na to što odmah nemamo sve dokaze, ali imamo dovoljno dokaza da bi nam istina bila najprihvatljivija.

Tek tada, kada živimo po istini koja je za nas najprihvatljivija, mi postajemo duhovno spremni da saznamo, razumijemo i živimo istinu koja će biti potpun odgovor na duhovne i tjelesne potrebe nas samih i svih onih koji su u našoj sferi uticaja.

Ukoliko previđamo dokaze koji su nam iznijeti i koji su sami po sebi razumljivi, te počnemo da sumnjičimo istinu, možemo pasti u grijeh sumnje.

Osoba koja je pokrenuta strahom od prevare (sumnjom), umjesto ljubaviju prema istini, obično postavlja pitanje sledećeg tipa:

„Nije to tek tako jednostavno kao što izgleda! To je sumnjivo! Ko zna da li je to zaista tako kao što izgleda?! Kako da budem siguran da je to baš tako? ... Ko zna šta se sve iza toga krije???”

Ako smo poštteni ateisti i postavimo iskreno pitanje „Da li postoji Bog?“, On sam će nam pružiti odgovor na način koji je najbolji za nas. Takvo pitanje ne mora predstavljati grijeh. Ali, ako već imamo dovoljno razumnog otkrivenja o tom pitanju, a ne želimo da ga prihvatimo, demon sumnje nas može opsjesti takvim pitanjima da nećemo nikada naći dovoljno dokaza da Bog zaista postoji. (Kao što paranoičnim pitanjima možemo i svoje sopstveno postojanje dovesti u sumnju.) Moramo biti poštteni prema otkrivenjima koja su nam do sada data, i samo ako pokažemo dobru volju da po njima živimo, Bog će prema nama pokazati dobru volju da nas blagoslovi još većim otkrivenjem istine.

Sumnjičavosti se ne oslobađamo većim saznanjem istine, već obraćenjem srca, zato što je sumnja grijeh, a nejasnoća istine samo povod za manifestaciju grijeha sumnje.

Kada smo pokušali da pomognemo paranoičnim osobama koje svoje bližnje sumnjiče pridajući im zavjereničke namjere, primijetili smo kako nikako ne nalazimo dovoljno dokaza da bismo njihove sumnje učinili neosnovanim. Uvijek bi naš dokaz sadržavao neku aksiomu koja mora vjerom da se prihvati. Lično iskustvo ne može da bude

dokaz takvim paranoičnim osobama. Mogu da kažu:

„Sve što vidim i osjećam je halucinacija. To je posledica bajatog jogurta koji su mi podmetnuli!“

Mnoge hipoteze mogu da svojom smisljenošću izdrže svaku kritiku logike, ali to što je njihova istinitost logički moguća, ne znači da su one samim tim i istinite.

Strah od neprijatelja

Sumnjičavost se obilno koristi u lažnom etiketiranju i optuživanju pobuda ideoloških protivnika. Kada neko ne može da ospori protivničke stavove, onda pokušava da ospori pobude njegovih nosilaca. Što su optužbe protiv „neprijateljevih“ pobuda manje potkrijepljene dokazima, to ljudska paranoičnost jače djeluje: „Oni imaju tajne spise o... . Iza njih se kriju... .“ Kao što vidimo emociju straha pobuđuje nedefinisan doživljaj. Jasno i činjenično definisanje „neprijatelja“ uklonilo bi povod mašti slušaoca da mu sam prida one motive koje je sklon da projektuje. Nedefinisanost pruža širinu projekcije.

Naravno da ni sami loši motivi koji pokreću neku organizaciju ne mogu biti argumenat kojim se osporavaju stavovi te organizacije. Zabluda se mora raskrinkati istinom a ne paranoičnim optužbama. Možda se iza astrologa kriju masoni, ali nije razlog zašto je loše vjerovati u astrologiju, niti zašto je loše biti mason. Paranoik podrazumijeva da je nešto loše zato što je u vezi sa nečim drugim što je takođe loše a što se iza toga krije, ali takvo povezivanje ne odgovara principima zdravog razuma, niti će pomoći čovjeku koji je u iskušenju.

Zabluda je opasna samo zato što čovjeka navodi na grešne pobude, a istina je dobra zato što nam otkriva karakter prave božanske ljubavi i tako omogućava da pravilno upotrijebimo svoju volju u životnim iskušenjima. Svako drugo razmišljanje je nevažno za ljudsko spasenje i često predstavlja nepotrebno i opasno iskušenje.

Sumnja kao duhovna blokada

Istina nas poziva da prihvatimo Hrista i da povjerenjem u Njega krenemo putem koji je On stavio pred nas.

Sumnjičavost pak spušta naš pogled sa Hrista i navodi nas da se bavimo putem ne bi li takvim razmišljanjem iskušali i utvrdili da li je Isus zaista dostojan povjerenja.

Za razliku od sumnjičavosti, prava ljubav nas navodi da pažnju usmjerimo ka Hristu i da razumnim poznanjem karaktera Njegove ljubavi utvrdimo dostojnost povjerenja u Njega da je put kojim nas On vodi ispravan.

Sumnjalice prvo žele da objasne svaku pojedinost na ponuđenom putu, pa da tek onda dođu Hristu i Njegovim putem krenu. Međutim, iz kakvih pobuda i pod čijim nadahnućem možemo razmišljati na distanci od Hrista? Kako možemo neuporedivu božansku ljubav shvatiti kroz principe sopstvenog bezdušnog srca? Takvo razmišljanje na distanci od Hrista je bezizlazno i može nas odvesti samo u još dublju tamu. Samo ako živimo po istini koja nam je jasna, osposobićemo se da primimo veću istinu. Samo ako prihvatamo Hrista onoliko koliko nas je On pozvao da Ga prihvatimo, tada postajemo sposobni da shvatimo Njegovu ljubav u još većem sjaju i da mu se još dublje predamo.

„Mnogi nisu voljni da prime Hrista sve dok im se potpuno ne objasni svaka tajna spasenja. Odbijaju da pogledaju s vjerom iako uviđaju da su hiljade već pogledali i doživjeli djelotvornost upravljanja pogleda na Hristov krst. Mnogi lutaju lavirintima filozofije u potrazi za dokazima i razlozima koje nikada neće naći, a odbacuju dokaze koje im je Bog milostivo dao. Odbijaju da hode u svjetlosti Sunca pravde, sve dok im se ne objasni razlog zašto sunce sija. Svi koji uporno ostaju pri takvom stavu, neće nikada doći do poznanja istine. Bog nikada neće ukloniti sve povode za sumnju. On daje dovoljno dokaza kao osnov za vjeru, a ako se oni ne prihvate, duh ostaje u tami.“ (EGV PP 432)

Sigurnost puta na koji nas Bog poziva se ne može provjeriti posmatranjem i istraživanjem samog puta, već poznanjem božanske ličnosti koja nas vodi tim putem. Kada upoznamo Božji karakter, neće nam biti važno kako put izgleda. Petar je hodao po vodi zato što je vjerovao Isusu na riječ. Onoga trenutka kada je Petar dozvolio da veliki talas skrene pažnju njegovog uma sa Hrista, posumnjao je i počeo da tone. Mi razumom ne možemo i ne treba da ispitujemo sve pojedinosti puta kojim idemo, ali možemo i treba razumno da ispitamo objekat našeg povjerenja. Razmišljanjem o karakteru Onoga ko se ne vidi, mi stičemo povjerenje u Boga da će nas Njegova moćna ruka voditi sa potpunom sigurnošću (Psalam 37:5). Ukoliko, pak, naš um zadržimo na onome što se vidi tjelesnim očima, nejasnoća puta će pružiti

povoda sumnji i obeshrabrenju.

Lažna religija često pokušava da udovolji grešnoj ljudskoj znatiželji. Ona ne izgrađuje povjerenje u Boga, već pokušava da put učini sigurnim. Ona zadovoljava motive čovjekove sebične znatiželje, pružajući mu racionalna objašnjenja, zašto je korisno ovako ili onako postupati. Ona pruža skup sugestija i savjeta i navodi čovjeka da, njihovim prihvatanjem i pridržavanjem, izgrađuje osjećanje sopstvene sigurnosti, dok Bog ostaje isključivo teoretski neophodna figura.

Sklad između motiva, bitnosti i shvatljivosti istine

Strah nas navodi da se bavimo istraživanjem nebitnih i neshvatljivih istina. Pokušavajući da shvate neshvatljive i nevažne istine mnogi propadaju zato što su zanemarili da saznaju i primijene shvatljive i važne istine za njihov život i spasenje.

Bog je sve tako divno stvorio da su istine shvatljive srazmerno njihovoj važnosti za naš život. One istine koje su nisu shvatljive, nisu ni važne za naš praktičan život. (Važna je ona istina koja nam otkriva Božju ljubav i slobodu volje, ali nam se ta istina ne sviđa zato što je u vezi sa istinom o našoj odgovornosti, jer ako imam slobodu da nešto preuzmem, tada imam i odgovornost, ako tu slobodu pravilno ne iskoristim.)

Naša radoznalost će se baviti važnim i shvatljivim istinama ukoliko je pokrenuta pravom nesebičnom ljubavlju. Neshvatljive i nevažne istine tada će nam biti dosadne. Ako nas pokreće sumnja, mi ćemo sumnjati i u ono što je jasno, baš zato što je jasno. A prihvaćemo za istinu ono što je nejasno baš zato što svojom nejasnoćom „golica“ našu radoznalost. Bićemo skloni da prihvatimo onu životnu filozofiju koja nam se čini zagonetnom i mističnom. Životna filozofija (istina) koja je prožeta ljubavlju nije nam interesantna jer u našem grešnom srcu nema šta da pobudi.

Proizvoljnost simboličnog tumačenja Biblije

Postoje pokušaji da se Biblija tumači na komplikovan i zagonetan način koji odgovara nepreporođenom srcu. Božjoj riječi se pridaje simbolično i mistično značenje, te se stvara utisak da je neophodan autoritet koji će da je prevede na jednostavno i razumljivo značenje. (Kao da Bog nije bio sposoban da nam istinu otkrije na jednostavan i

razumljiv način.) Logično je da se tada autoritet onoga koji je tumači uzdiže iznad autoriteta same Božje riječi.

Naravno da postoje simbolični stihovi koji se ni ne mogu drugačije shvatiti nego simbolično, ali kada se takvo tumačenje pruža jasnim racionalnim stihovima, onda je takvo tumačenje zaista besmisleno.

Simbolično i nedorečeno shvatanje Biblije dozvoljava širinu i proizvoljnost njenog tumačenja i slobodu da joj se prida značenje čak suprotno onome koje ona stvarno ima.

Pomenuti mehanizam analiziraćemo na primjeru Jehovinih svjedoka. Pošto su više puta bezuspješno predskazivali datum Drugog Hristovog dolaska, dosjetili su se mogućnosti da je Hrist već došao, ali u nevidljivom obliku (bez svog fizičkog tijela). Pošto Božja riječ govori da će Isus ponovo doći isto onako kako je otišao, oni tvrde da se Isus vaznio na Nebo bez svog fizičkog tijela. A tu tvrdnju obrazlažu tvrdnjom da Isus iz groba nije vaskrsnuo tijelom, već samo duhom. Naravno da se takvo shvatanje susreće sa više problema. Evo samo nekih: Posle vaskrsenja Isusov grob je ostao prazan (Luka 24:3), što pokazuje da je Isus vaskrsnuo u tijelu. Po vaskrsenju Hrista su mnogi vidjeli. Apostolu Tomi je Isus pokazao ožiljke od rana (Jovan 20:27). Kada se pojavio u sobi, među svojim učenicima, Isus je rekao:

„Pogledajte moje ruke i moje noge. To sam ja. Opipajte me i vidjećete, jer duh nema meso i kosti kao što vidite da ja imam.“ (Luka 24:39)

Sveto pismo toliko jasno objašnjava da je Isus ustao iz groba tijelom, da to jasnije ne može biti.

Kako nosioci pomenutog shvatanja pokušavaju da dokažu suprotno? Prazan grob objašnjavaju time da je Isusovo tijelo sam Bog uklonio iz taktičkih razloga, jer bi inače Njegovi učenici mislili da je Isus još uvijek mrtav. A kako su Isusa mnogi vidjeli posle Njegovog vaskrsenja, nosioci pomenutog shvatanja tvrde da je „Isus jednostavno uzeo neko tijelo od mesa... Da bi Tomu uvjerio, Isus je upotrijebio tijelo sa ranama... Dok se Isus pojavio Tomi u telu sličnom onome u kojem je bio kada se pojavljivao svojim učenicima. Tako je Marija Magdalena najprije pomislila da je Isus baštovan.“ („Ti možeš zauvijek da živiš u raj u na zemlji“ str. 145)

Umjesto da objašnjenje sve pojednostavi ono još više komplikuje. Jedna neistina da bi se opravdala povlači mnoge druge neistine. Tako

i laž da je Isus vaskrsnuo bez tijela, povlači da je jedanput Bog morao da slaže učenike („taktika“), a drugi put i Isus (kada je pokazivao učenicima svoje tijelo). U svoj ovoj zavrzlami, u kojoj je, izgleda, baštovan umro mučeničkom smrću da bi Isusu dao svoje tijelo, ostaje nejasno zašto se Isus jednostavno nije poslužio svojim tijelom?!

Dakle, vidimo kako simboličkim (proizvoljnim) tumačenjem Biblije možemo doći do suprotnih zaključaka od onih koje ona sama iznosi. U ovom slučaju dolazimo do tvrdnje da Isus nije vaskrsnuo tijelom iako On to jasno kaže u Luci 24:39. Na kraju krajeva, ako Biblija dozvoljava širinu tumačenja, onda nam ona uopšte nije ni potrebna, jer ne ispunjava nikakvu svrhu. Jednostavno možemo sve i svašta da tvrdimo i bez nje. Ali, nosioci zablude sve i svašta tvrde njom da bi svojim shvatanjima dali formu božanskog autoriteta. Proces proizvoljnog i paranoičnog tumačenja jasnih biblijskih stihova upravo golica maštu mnogih „istraživača Biblije“.

Komplikovana objašnjenja („filozofiranja“) gode čovjekovom nepreporođenom srcu. Grešnom srcu je lakše da satima „razbija glavu“ o ovakvim pitanjima, nego da razmišlja o jednostavnim primjerima Božje ljubavi i dobrote sadržanim u Bibliji.

Strah kao motiv religiozne revnosti

Prave pobude radoznalosti možemo naći samo u Bogu. Zato je Sveto pismo i naš odnos prema njemu najbolji test ispravnosti naše radoznalosti a takođe i test našeg duhovnog stanja.

Ako dozvolimo da našu radoznalost pokreću pogrešni motivi, ako istinu istražujemo iz straha umjesto iz ljubavi, moramo imati na umu da ćemo je i prihvatiti iz straha umjesto iz ljubavi. A ako je prihvatimo iz straha, trudićemo se i da je živimo iz straha umjesto iz ljubavi.

Jedan mladić obeshrabren u hrišćanstvo i u pobjedu nad grijehom, ispričao mi je sledeću ispovjest:

„Pročitao sam brošuru pod nazivom „Vizija raja i pakla“, koja opisuje „put duše“ posle smrti, kao i druga iskustva jednog našeg hrišćanina. Opis vječnih muka u paklu bio je detaljan i užasan. Na mene je ostavio dubok utisak. Dok sam ga čitao osjećao sam kako neka sila ulazi u mene. Oko šest mjeseci sam živio u paničnom strahu da ne učinim i najmanji grijeh, jer su mi stalno pred očima bile slike pakla opisanog u brošuri. Okolina je primijetila da sam postao bolji nego

prije, ali ja više nisam mogao to da izdržim. To je za mene bilo isuviše teško i ja sam se vratio pređašnjem stilu života.“

U pomenutoj brošuri nigdje se otvoreno ne traži od vjernika da svoju poslušnost Bogu zasnivaju na strahu od vječnih muka u paklu. Takvo otvoreno protivrečje biblijskom duhu ljubavi smanjilo bi broj zavedenih ovom brošuricom. Ali, sadržaj brošure donosi rodove straha kada se njene ideje posiju u ljudsko srce. U tradicionalnom hrišćanstvu nalazimo strah kao legitiman motiv vjernosti Bogu:

„Kušao đavo jednog podvižnika iznijevši mu pred oči lik lijepe žene. Podvižnik stavi palac na plamen svijeće i kada bol postade neizdrživ, on ga izmače i reče: ‘Kada ja ni minut ne mogu da izdržim da mi palac gori u plamenu, kako ću da izdržim onda muku vječnu kad budem sav gorio u plamenu?’ I osjenivši se znakom krsta izbjegne grijeh i spase svoju dušu. Đavo pobježe od njega, a žena iščeznu.“

Jedna duhovna vježba savjetuje vjernike da pred spavanje razmišljaju o vječnim mukama koje će ih čekati u paklu, ukoliko ne budu poslušni Bogu. U toj vježbi se dalje naglašava da će takva razmišljanja imati pozitivnog odraza na ponašanje.

Vjerovanje u vječne muke duše u paklu spušta Božju pravednost na nivo ljudske surovosti. Jedan ugledni doktor teologije je izjavio:

„Pogled na paklene muke uvijek će povećavati blaženstvo svetih. Vidjeći druge koji su iste prirode i rođeni pod istim okolnostima, bačene u takvu strahotu, dok su oni tako visoko počašćeni, shvatiće koliko su srećni.“

Nauka o kazanim ključalog ulja i vječnim mukama duše u paklu nije zasnovana na Bibliji, već je pozajmljena iz grčke mitologije. Biblija govori o drugom vaskrsenju, kada će nepravednici ustati iz grobova da bi primili svoju platu. Plata za grijeh je smrt (Rimljanima 6:23), a ne život. „Koja duša zgriješi, ona će umrijeti.“ (Ezekijel 18:20) Nepravedni će „biti kažnjeni vječnim uništenjem od lica Gospodnjeg i od slave njegove moći.“ (2. Solunjanima 1:9).

Njih čeka druga smrt, koja za razliku od prve smrti nije samo prestanak besmislenog života, već i primanje pravedne kazne za odbacenu milost i učinjene grijehe: „A strašljivci, bezvjerni, izopačeni, ubice, bludnici, vračari, idolopoklonici i svi lažljivci završiće u jezeru koje gori ognjem i sumporom, koje je druga smrt.“ (Otkrivenje 21:8)

Nepravedni će, srazmerno svojoj krivici, gorjeti dok ne izgore

(Psalam 68:2; Otkrivenje 20:9; Ovadija 1:16).

Potisnuta krivica provocira strah

Zbog svoje neizmirenosti sa Bogom, čovjek je sklon da strah od druge smrti prida prvoj smrti. Sklon je da u bilo kakvoj nevolji, neuspjehu i nesreći vidi sjenku suda koji ga čeka:

„Gospod će učiniti da ti tamo srce drhti, da ti oči ugasnu i da ti duša očajava. Život će ti visiti kao o koncu pred tobom, bićeš u strahu noć i dan i nećeš biti siguran za svoj život.“ (5. Mojsijeva 28:65,66)

Potisnut strah zbog krivice izopačava čovjekovu predstavu o kazni zbog grijeha. Tako, oni koji vjeruju u reinkarnaciju, smatraju da nevolje koje doživljavamo u sledećem životu predstavljaju kaznu za grijeha koje smo učinili u prethodnom. Na primjer, ako smo ubili i mi ćemo biti ubijeni. Međutim, kratkotrajan fizički bol i samo prestanak našeg besmislenog života ne može predstavljati zasluženu kaznu. Takva kazna ne bi bila adekvatna našoj stvarnoj krivici. Ta „relativna kazna“ uzima kao svoj kriterijum doživljaj bola onoga ka kome je zlo izraženo, a ne uzima u obzir Božju pravednost. (To je „sentimentalna“ ili „sebična“ kazna.) Kada bi u svjetlosti Božje pravednosti ljudi uvidjeli težinu svojih prestupa, shvatili bi da i zbog grešnih misli, koje po reinkarnaciji ne donose lošu sudbinu, oni zaslužuju smrt kao kaznu.

Kada bi bili izmireni sa Bogom i oslobođeni od sebičnosti uvidjeli bi da nevolje sa kojima se susrećemo u svakodnevnom životu ne predstavljaju gotovo nikakvu kaznu. One čovjeku nečiste savjesti mogu izgledati kao sen suda koji će doći, ali nikako ne mogu predstavljati njegovu stvarnu zamjenu.

Duša koja je izmirena sa Bogom, u nevolji ne vidi kaznu, već prepoznaje ruku velike ljubavi koja „kuša srce i ispituje bubrege“. Zato što nas Bog mnogo voli a ne voli grijeh, On nas ponekad dovodi u veoma neprijatne situacije po našu grešnu prirodu, ali ne i po nas. Nevolje nam pomažu da postanemo svjesni slabosti našeg karaktera i potrebe za Božanskom intervencijom u našem životu. U svojoj poruci Laodikeji Isus kaže:

„Sve one koje volim ja ukoravam i opominjem. Zato budi revan i pokaj se!“ (Otkrivenje 3:19)

„Gradite spasenje svoje sa strahom i drhtanjem.“ (Filipljanima 2:12)

Nevolje i strah mogu biti povod za preispitivanje našeg duhovnog stanja i za naše izmirenje sa Bogom, ali oni nikada ne smeju postati razlog naše religioznosti.

Kada strah postane motiv religiozne revnosti tada se on često manifestuje i u odnosu između ljudi, koji onda postaju prožeti strahom, sumnjom i međusobnim nepovjerenjem. Kod muslimanskih vjernika, zbog predstave o Bogu koja izaziva strah, često možemo primijetiti kako su oni i sami među sobom sumnjičavi, prožeti teorijom zavjere i strahom od ubačenih špijuna.

Strah kao osjećanje

Emocija straha može biti realan, adekvatan odgovor na doživljaje stvarnosti kao što su opasnost, iznenađenje, nedefinisanost situacije itd., ali ako strah postane pokretačka snaga u životu onda se sigurno radi o strahu kao grešnoj pobudi: fobičnosti, paranoičnosti, kukavičluku, sumnjičavosti, skepticizmu itd. Na primjer, osjećanje straha je adekvatan odgovor na opasnost od automobila koji velikom brzinom juri prema nama. Ali, funkcija osjećanja će biti ispravna u zavisnosti od našeg duhovnog stanja.

Ako smo u ispravnoj zajednici sa Bogom, mi ćemo osjetiti strah, ali se nećemo skloniti iz straha, već iz ljubavi prema sebi, vozaču, itd. Međutim, u lošem duhovnom stanju nama će upravljati samo osjećanje straha. Mi ćemo se skloniti iz straha, a ne iz ljubavi (jer je nemamo). Kako osjećanje straha nije samo po sebi racionalno (niti treba da ima tu funkciju), može se desiti da iz straha na licu mjesta „ostanemo ukopani“ i nastradamo u opasnosti.

Ako smo izmireni sa Bogom, tada ne samo da nećemo imati razlog zbog čega da se plašimo, jer imamo povjerenja u Božje vođstvo, već nećemo imati ni čime da se plašimo. Nećemo imati straha u sebi, te naša revnost neće biti prožeta strahom kao pokretačkom snagom:

„U ljubavi

nema straha, nego savršena ljubav istjeruje strah, jer strah djeluje kao prepreka. Zaista, ko se plaši, nije savršen u ljubavi.“ (1. Jovanova 4:18)

„Jer Bog nam nije dao duh straha, već snage, ljubavi i razboritosti.“ (2. Timoteju 1:7)

Bog nas poziva „da mu služimo bez straha, u svetosti i u pravdi

pred njim dok smo god živi.“ (Luka 1:74,75)

Za razliku od straha kao pokretačkog motiva, koji je zato grijeh, postoji osjećanje straha (strahopoštovanja) koje je posledica razumijevanja i doživljaja Božje veličine, Njegove velike ljubavi i milosti prema palom čovjeku.

Takvo osjećanje straha pojavljuje se zajedno sa osjećanjem radosti. Božja riječ kaže

„Služite Gospodu sa strahom, i radujte se sa drhtanjem.“ (Psalam 2:11)

Strah je osjećanje koje je adekvatan odgovor na nedefinisanost i veličinu onoga što pokušavamo da shvatimo. Nekada možemo čuti iz svjetovnih usta komentare kako je neka stvar „strašno dobra“ ili „opasno dobra“, zato što prevazilazi ljudska očekivanja.

Otkrivenje bezgranične Božje ljubavi prema nama prevazilazi našu moć da je sebi potpuno objasnimo i kada lično prihvatamo tako neshvatljivo veliku Božju ljubav, u nama se pojavljuju osjećanja straha i divljenja, zbunjenosti i zahvalnosti.

„Ja ću sklopiti savez s tobom. Tada ćeš znati da sam ja Gospod, i sjetićeš se i postidjećeš se i nećeš više otvarati usta zbog sramote svoje, kad ti oprostim sve što si činila“, govori Gospod.“ (Ezekijel 16:62,63) „Ali ti istinski opraštaš, da bi te se ljudi bojali. Gospode, uzdam se u pomoć tvoju, duša se moja u nju uzda, i riječ tvoju čekam.“ (Psalam 130:4,5) „Očistiću ih od svih prestupa kojima su mi zgriješili i oprostiću im sve prestupe kojima su mi zgriješili i kojima su se pobunili protiv mene... Uplašiće se i zadrhtaće zbog svega dobra i zbog svega mira koji ću mu dati.“ (Jeremija 33:8,9)

Strah ili bojazan od Boga često predstavlja našu bojazan da svojim pogrešnim izborom ili postupkom ne povrijedimo onoga ko nam je veoma drag. Takav strah ne predstavlja grešan motiv, već samo osjećanje:

„Pokaži mi Gospode put svoj, i ići ću u istini tvojoj; učini neka se mili srcu mojemu bojati se imena tvogega.“ (Psalam 86:11)

Fanatizam iz gnjeva protiv nepravde

„Vlast pod kojom je Isus živio bila je iskvarena i surova; na svakom koraku čulo se o zloupotrebama: otimačini, netrpeljivosti i

tlačiteljskoj okrutnosti. Ipak, Spasitelj nije pokušavao da izvrši nikakve društvene reforme. On nije napadao nikakve nacionalne zloupotrebe, niti osuđivao neprijatelje naroda. Nije se miješao u vlast ili administraciju onih koji su bili na vlasti. Ne zato što je bio ravnodušan prema ljudskim nevoljama nego zato što se lijek nije nalazio samo u ljudskim i spoljašnjim mjerama. Da bi bilo djelotvorno, liječenje mora da obuhvati svakog pojedinca i mora da obnovi srce.“ (EGV DA 509)

Naš svijet je pun nepravde.

„A zli ljudi i varalice napredovaće na gore, varajući i varajući se.“ (2.Timoteju 3:12,13)

Bog dozvoljava da grijeh otkrije svoju prirodu u potpunosti, da bi u svoj dan mogao biti zauvijek uništen, bez ijednog pitanja o opravdanosti takvog čina.

Prihvatiti svijet kakav jeste znači prihvatiti zlo kao njegov sastavni elemenat. Suočavanje sa zlom mnogima predstavlja iskušenje. Čovjek se osjeća odgovornim da zauzme negativan stav prema zlu i grijehu bilo samo unutrašnjim stavom, bilo nekakvom akcijom. Međutim, čovjeku je iskušenje da na zlo odgovori takođe zlom. Osjećanje gnjeva nam predstavlja iskušenje da padnemo u grijeh gnjeva i mržnje.

Čovjek ne može ostvariti viši duhovni sadržaj od onoga kome posvećuje svoj um. Ako dozvolimo zlu da okupira naš um, bez obzira na to kako pozitivne namjere imali, postaćemo i sami zli. Stara ruska poslovice kaže:

„Ko se sto godina bori protiv aždaje i sam postaje aždaja!“

Zato danas srećemo mnogo više osoba koje mrze nepravdu, nego onih koje vole pravdu. Srećemo mnogo onih koji jako vole čovječanstvo, ali ne i čovjeka. Bez voljnih napora usmjerenih ka poznanju Boga, ljepote Njegovog karaktera, čovjek je prepušten fanatičnim motivima svoje grešne prirode.

Neko je rekao:

„Do posljednjeg čovjeka ćemo se boriti da se ne izvrši genocid nad nama!“

Čovjek može imati izraženu revnost i iskrenu spremnost da žrtvuje i svoj život u borbi protiv zla. Međutim, kada bi se takav čovjek našao u atmosferi Neba, osjećao bi se strancem. Atmosfera Neba ne bi našla odjeka u njegovom srcu, mislima i pobudama. Isusov duh je

drugačiji:

„A ja vam kažem da se ne branite od zla, nego ako te ko udari po desnome tvom obrazu, okreni mu i drugi, i ko hoće da se sudi s tobom i košulju tvoju da uzme, daj mu i haljinu. I ako te potjera ko jedan sat, idi s njime dva. ... Volite neprijatelje svoje, blagosiljajte one koji vas kunu, činite dobro onima koji na vas mrze i molite se Bogu za one koji vas gone. ... Jer ako volite one koji vas vole, kakvu platu imate? Ne čine li tako i neznabošci? Budite vi dakle savršeni, kao što je savršen Otac vaš nebeski.“ (Matej 5:39-47)

Jedna djevojka se pripremila i krenula na rođendan, kada ju je otac zaustavio na vratima viknuvši: „Prvo operi sudove, pa onda idi na rođendan!“ Djevojka je poslušala očevu naredbu. Trudila se da pažljivo opere sudove i da pri tome napravi što manju buku jer je znala da je njen otac osjetljiv. Ali je ipak začula viku svoga oca: „Tiše! Ne čangrljaj toliko!“ Još tiše je nastavila sa pranjem sudova. Kada je završila, otac joj je bez ikakvog obrazloženja zabranio da ode na rođendan.

Šta biste vi uradili na njenom mjestu? Da li biste insistirali na svojim pravima?

Da je ona to uradila otac bi je svakako pustio na rođendan, ali ona se nije pozvala na svoja prava, već je bez i jedne riječi komentara otišla u svoju sobu. Na koljenima se molila za svoga oca i kasnije otišla na spavanje. Ujutru, majka ju je probudila i rekla: „Čuj šta se noćas dogodilo! Noćas, oko pola dva, tvoj otac je ustao, sjeo za sto i počeo da plače. Žao mu je što je bio loš prema tebi!“

Kada se toga dana popodne vratio sa posla, zamolio je kćerku da mu oprostí što je bio tako grub prema njoj. Zatim su se zagrlili i izljubili.

Da je prethodno večé ova djevojka prebacila svom ocu na njegovom nepravednom postupanju, mogla je potaknuti opravdano osjećanje njegove krivice, ali bi time upravo omela rad Svetoga Duha, i On ne bi kasnije mogao proizvesti pravo pokajanje pokrenuto ljubavlju. Bilo je potrebno da se njen otac ponizi, a ne da bude ponižen, i zato mu je bio potreban primjer koji će izazvati poniznost, a ne poniženje. Tako i mi, ako želimo da kod ljudi izazovemo neiskrenu iznuđenu i formalnu poslušnost, onda ćemo je vjerovatno postići vršeći pritisak na nepreporođene snage njihove volje: sujetu, sebični sentiment, strah i krivicu. Ali, ako želimo da pokrenemo uzvišene motive njihove

volje, onda treba da ih ohrabrimo sopstvenim primjerima krotosti i poniznosti. Prava ljubav se ne može prinudom iznuditi:

„Da ludog smrviš tučkom u avanu sa zdrobljenim zrnevljem, ne bi ga ostavila ludost njegova.“ (Priče 27:22)

„A Gospodnji sluga... treba da bude blag prema svima, sposoban da poučava, da se obuzdava kad trpi zlo, da s blagošću poučava one koji su buntovni, ne bi li im Bog dao pokajanje da spoznaju istinu i da se urazume i izvuku iz Đavolove zamke, u koju ih je on žive uhvatio da vrše njegovu volju.“ (2. Timoteju 2:24-26)

Samo ljubav može da pobudi ljubav. Poniznost budi poniznost, a praštanje – praštanje. Samo ono srce koje je iscijeljeno od djelovanja otrovnih izvora ovoga svijeta, može drugima otkriti ljubav.

„Čak ni Jovan, omiljeni učenik, koji je najpotpunije odražavao Spasiteljev lik, nije po svojoj prirodi imao tu ljepotu karaktera. On nije bio samo nametljiv i željan časti, već i žestok i kivan na one koji su ga vrijeđali. Ali, kada se upoznao sa karakterom božanskog Sina, postao je svjestan svojih nedostataka i to saznanje učinilo ga je poniznim. Snaga i strpljenje, sila i nežnost, veličanstvo i krotost, koje je svakodnevno gledao u životu Božjeg Sina, ispunili su ga divljenjem i ljubavlju. Iz dana u dan Hrist je sve više privlačio njegovo srce, sve dok na kraju nije izgubio sebe iz vida, ispunjen ljubavlju prema svom Učitelju. Njegov gnevljiv, častoljubiv temperament došao je pod uticaj Hristove sile koja preobražava. Preporađajući uticaj Svetog Duha obnovio je njegovo srce. Sila Hristove ljubavi preobrazila je njegov karakter.“ (EGV Put Hristu, 57)

Fanatizam iz sebične ljubavi

Ljudska sebičnost ne mora biti usmjerena samo prema materijalnim vrijednostima. Biblija nam opisuje kako su Jevreji Isusovog vremena robovali vrijednostima svoje religije. Bili su poznati po svojoj spremnosti da žive i umru za svoju vjeru. Čekali su Mesiju, a kada se On konačno pojavio među njima, nisu bili u stanju da ga prepoznaju.

Pošto su duhovno spasenje tražili u svojim religioznim aktivnostima, nisu bili spremni da ga prepoznaju u Isusu Hristu. Slijepo i fanatično su poštovali sistem svojih religioznih pravila, a zaboravili su Onoga na koga njihov religiozni sistem ukazuje.

Svojim jednostavnim i besprekornim životom Isus je „dirao“ u njihovu samopavednu religioznost. Da bi uklonili ukor upućen njihovom vjerskom formalizmu i fanatizmu, Jevreji su Ga optužili da radi protiv integriteta i interesa jevrejske vjere i nacije. Prvosveštenik Kajafa je izjavio za Hrista:

„Bolje da jedan čovjek umre za narod, negoli da narod sav propadne.“ (Jovan 11:50)

Kasnije, kada su Isusa izveli pred Pilata sa zahtjevom da se razapne, jevrejske vođe su pokazale koliko je njihova ljubav prema svom narodu bila licemjerna:

„Pilat im reče: Zar kralja vašega da razapnem? Odgovoriše glavari sveštencički: Mi nemamo kralja osim cezara.“ (Jovan 19:15)

Hrista su optužili da ugrožava opstanak jevrejskog naroda, a onda su, suprotno svom vjerovanju, izdali interese svoga naroda izjavivši da nemaju drugog kralja do rimskog cezara. U svom fanatizmu bili su spremni da žive i umru za svoju vjeru, ali ne i za Boga.

Ohol i samoljubiv čovjek može robovati i svojim moralnim vrijednostima. Kada su one njegovom nepažnjom narušene on može, duboko uvrijeđen i razočaran, izvršiti samoubistvo. On je možda djelovao kao čovjek koji mnogo voli sebe, ali on je u stvari volio svoje vrijednosti, a ne i sebe.

Nacionalista robuje vrijednostima nacije kojoj pripada. On djeluje kao rodoljub, spreman da živi i umre za svoju braću. Međutim, on ne voli čovjeka više od njegovih nacionalnih vrijednosti. On će žrtvovati svoj život za očuvanje svoje nacionalne azbuke, kao da on postoji radi nje, a ne ona radi njega. Čovjek je, naravno, važniji od svojih nacionalnih vrijednosti, jer, ne postoji on radi njih, već one radi njega.

Ruski pravoslavni mislilac Vladimir Solovjov piše o iskušenju „novog idolopoklonstva“ – nacionalizma:

„Ali, oni koji ne žele da žrtvuju svoj nacionalni egoizam vasseljskoj istini ne mogu se i ne smiju nazivati hrišćanima. Kod nas teku pripreme za svečanu proslavu devetstogodišnjice hrišćanstva u Rusiji. Ali, po svoj prilici mi smo požurili sa tim praznikom. Ako poslušamo neke patriote možemo čuti da je krštenje Svetog Vladimira bio značajan čin jedino za samog kneza. Za njegov narod, pak, bilo je to samo krštenje vodom, pa bi nam prema tome, slijedilo da ponovo primimo krštenje, ali sada duhom istine i vatrom ljubavi. I zaista, ovo

drugo krštenje je bezuslovno potrebno; ako ne za sve Ruse, a ono, u krajnjoj mjeri, za onaj dio našeg društva koji danas govori i stvara. Da bi taj dio postao hrišćanski on se mora odreći novog idolopoklonstva, manje grubog, ali ne i manje ružnog a, u svakom slučaju, štetnijeg od idolopoklonstva naših neznabožačkih predaka koje je odbacio Sveti Vladimir.

Govorim o novom idolopoklonstvu, o zaraznom bezumlju nacionalizma koji navodi narod da se klanja svom sopstvenom liku, a ne Višnjem Presvetom Bogu.“ (V. Solovjov „Svjetlost sa Istoka“ izbor iz djela, str. 115., Logos Ortodos, Bg. 1995.)

Kada prosječan mladić opisuje razloge zbog kojih voli svoju djevojku, tada on navodi njene vrijednosti, na primjer: dobrotu, inteligenciju, lijepe oči, kosu, odjeću, itd. Vrijednosti koje mogu da predstavljaju povod za izražavanje prave ljubavi, dobijaju funkciju temelja tj. razloga njegove (sebične) ljubavi prema njoj. Mladić misli da voli svoju djevojku, međutim, ukoliko je u njegovom umu očekivana predstava o njenim vrijednostima narušena, on će izgubiti motiv ljubavi prema djevojci. On voli njene vrijednosti, a ne nju. On je sa njom zbog sebe, a ne zbog nje.

Ovdje se susrećemo sa sebičnom ljubavlju, koja uvijek zahtijeva razlog za ljubav prema nekome ili nečemu. I tako razlog postaje važniji od onoga koga „volimo“.

Zato što razlog ljubavi nalazimo u odgovarajućim čovjekovim vrijednostima, one će nam biti važnije od samog čovjeka. Bićemo skloni da i njega samog žrtvujemo radi razloga zbog koga ga „volimo“.

Ponovo vidimo kako sebični motivi navode čovjeka da se ponaša nesvrsishodno svojim stvarnim interesima, te vidimo kako čovjekovi motivi ponašanja opovrgavaju teoriju o prirodnoj selekciji i evoluciji.

Fanatizam iz osjećanja (nesveta duhovna ljubav)

Princip obrnutog ponašanja

Sjetimo se primjera majke koja pobuđuje materinsko osjećanje ljubavi prema svome sinu, a koja istovremeno nema prave ljubavi prema njemu (nedostaje joj pažnja, strpljenje, ...). Emociju ljubavi, koja smije da predstavlja samo povod za izražavanje prave ljubavi (koju ona nema), ova majka koristi kao pokretačku snagu. Zapravo,

ona postaju objekat njenih sebičnih motiva, i zato njom vladaju.

Međutim, njena osjećanja imaju još jednu pogrešnu funkciju – samoopravdanje. Kako se to može primijetiti?

Ovakva majka će biti sklona da izusti: „O sine, toliko te volim, ja te previše volim!“

Nemoguće je da nekoga previše volimo, zato što je prava ljubav svrhovit i potpun odgovor na stvarne potrebe onoga koga volimo! Šta onda otkriva ova besmislena izjava?

U psihologiji je poznat odbrambeni mehanizam obrnutog ponašanja. Ako nam se neko posebno ne sviđa, tada smo skloni da budemo posebno ljubazni i dobri prema toj osobi, da bismo tako požrtvovanim djelima ili sentimentalnim osjećanjima umirili svoju nečistu savjest. Tako i majka koja nosi na sebi teret krivice zato što nema prave ljubavi (strpljenja) prema svome djetetu, umiruje svoju savjest izazivanjem i naglašavanjem svojih materinskih osjećanja. Mladić će naglašavati svoja sentimentalna osjećanja prema djevojci, upravo zato što ga savjest opominje da je on sa njom iz sebičnih pobuda. Tako će i religiozna osoba da pobuđuje svoje fanatične motive i da naglašava kako mnogo ljubi Boga. Ona može biti sasvim iskrena u svojoj izjavi da osjeća ljubav prema Bogu i ljudima, ali osjećati ljubav i imati ljubav nije isto.

Prava ljubav je motiv, a ne osjećanje

„I daću vam novo srce, i nov ću duh metnuti u vas, izvadiću kamenno srce iz tijela vašega, i daću vam srce mesno.“ (Ezekijel 36:26)

„Mnogo ima onih koji govore o potrebi promjene srca, a da ne znaju šta znače ove riječi. Naročito se mlađi spotiču na izraz „novo srce“. Oni očekuju da se dogodi naročita promjena u njihovim osjećanjima. To oni nazivaju obraćenjem. Hiljade njih su upropašteni ovom zabludom, jer nisu shvatili riječi: ‘Valja vam se nanovo roditi’. (Matej 18:3)

Sotona navodi ljude da misle da su obraćeni zato što dožive neki zanos ili ushićenje, ali njihov se život ne mijenja. ... Takvi se često i dugo mole, spominjući stalno osjećanja koja su imali u toj i toj prilici. Međutim, oni ne žive novim životom. Oni sami sebe obmanjuju. Njihovo iskustvo nije dublje od njihovih osjećanja. Oni grade na pijesku: kad dune vjetar, njihova će se kuća porušiti.“ (EGV „Molitva u životu

hrišćanina“)

Umjesto da dozvole Bogu da im promijeni prirodu (srce), mnogi se zadovoljavaju time da im sotona pruži promjenu u sferi osjećanja i doživljaja.

Bez pravilnog razumijevanja Božjeg moralnog zakona oni nisu svjesni duhovnih, već samo psiholoških potreba i zato se zadovoljavaju duševnim senzacijama. Iskustvo emotivnog ushićenja oni nazivaju iskustvom novorođenja. Plodove fanatizma nazivaju plodovima vjere.

Pošto im je savjest izopačena (zbog zanemarivanja Božjeg zakona) nisu u stanju da uvide razliku između svetog i nesvetog, između prave ljubavi i fanatizma.

Skloni su da opravdano osuđuju fanatizam opravdanja djelima, koji karakteriše tradicionalno hrišćanstvo, a da pri tome pobuđuju fanatizam iz osjećanja:

„Kakve su to hladne formalističke molitve?! ... Brojanicama brojite koliko ste puta Bogu uputili molitvu ljubavi! Zar ti mladiću brojiš poljupce svojoj djevojci? Znete li vi šta je to ljubav?... Ništa vam ne vrijedi što vi samo hoćete da budete dobri, ako ljubav ne osjećate! Vi Boga morate da doživite! Morate ga duboko osjetiti!“

Onima koji su pokrenuti fanatizmom iz osjećanja možemo reći:

„Ništa ne znači to što ljubav duboko osjećate! Vi ljubav treba da imate!“

Mnogi ne shvataju da osjećati ljubav i imati ljubav nije isto. Pristrasnu dobrotu, pokrenutu osjećanjima, imaju i neki alkoholičari, dok su pod dejstvom alkohola. Takvu ljubav imaju i zaljubljene osobe. Međutim, plodovi fanatizma se razlikuju od plodova vjere. Zaljubljena osoba, dok je pod uticajem svog zanosa, ne poprima odlike svetosti kao što su poniznost, poštovanje, strpljivost i odricanje od svojih želja.

I grešan čovjek može ljubav da osjeća, ali ne i da je ima. Svakodnevno srećemo ljude koji iskreno osjećaju ljubav prema sebi dok istovremeno puše i piju. To nam pokazuje da ako osjećamo ljubav prema nekome, ne znači i da je imamo.

Da bi čovjek imao ljubav potrebno je da doživi promjenu onoga što jeste (svoje prirode), a ne onoga što osjeća.

Svrha osjećanja nije da nas pokreću na dobrotu. To je odlika samo labilnih ličnosti koje njihova sopstvena sebičnost čini robom

njihovih osjećanja. Mi treba da budemo dobri ne zato što dobrotu osjećamo već zato što jesmo dobri. Prava dobrota je načelo, utemeljeno na zajednici sa Hristom, a ne na osjećanjima tj. sebičnosti, jer osjećanja vladaju čovjekom samo onda kada su ona objekat njegovih sebičnih motiva.

U psihologiji se ljubav smatra emocijom. Mi sada pravimo razliku između same emocije ljubavi i pobude ljubavi. Kada emocija ljubavi dobije funkciju pokretačke snage, onda je riječ o fanatizmu iz osjećanja.

Važna odlika pomenute vrste fanatizma je da ne osposobljava čovjeka na poslušnost uputima moralnog Dekaloga.

Zašto? Zato što ona nije plod obraćenja srca – pobuda, već je zasnovana samo na obraćenju osjećanja. A obraćenje osjećanja ne zahtijeva odricanje od grijeha.

Naravno da se osoba koja je u stanju emotivnog zanosa može ponašati ljubavno i prijatno, ali njena poslušnost Božjim uputstvima je samo formalna i slučajna. Ona će poštovati upute čije bi formalno kršenje kvarilo njena osjećanja, ali neke upute ona uopšte ne može da razumije iz svoje sentimentalne perspektive, što ćemo vidjeti u sledećim poglavljima.

Pokazaćemo razliku između prave ljubavi i fanatizma iz osjećanja analizirajući čovjekov odnos prema Bogu (od Prvog do Četvrtog uputa) i prema bližnjem (od Šestog do Desetog uputa).

Zanemarena ljubav prema Bogu – Duhovni ili duševni mir

Postoji zanimljiv fenomen u vezi sa Četvrtim Božjim uputom, koji nam govori o sedmom danu kao danu od odmora koji je posvećen Bogu.

Fanatik pokrenut osjećanjima svoj „odnos sa Bogom“ zasniva na osjećanjima, dakle na duševnom planu. On svaki dan čezne da ima duševni mir i blagoslov pa se čudi zašto bi trebalo da ga ima samo svakog sedmog dana. Jedina razlika između dana od odmora - Četvrtog uputa i ostalih dana je, po nekima, fizički odmor, i zato oni tumače Četvrti uput kao zdravstveni. Međutim, zašto bi jedan zdravstveni uput bio ubačen u moralni Dekalog?!

Šta je problem sentimentalnog fanatika?

On ne shvata razliku između duhovnog i duševnog odmora.

Duhovni odmor mi svaki dan treba da imamo u Hristu. Naravno da Bog nije tražio od Jevreja da mu budu vjerni samo jedan dan u sedmici. Kada je Bog edenskom paru posvetio i blagoslovio sedmi dan, tada On takođe nije mislio da mu oni samo toga dana budu vjerni i da samo tada imaju duhovni mir.

Za razliku od duhovnog, duševni mir ne zavisi od našeg odnosa sa Bogom, već od našeg odnosa sa objektom kome je posvećena pažnja našeg uma. Naš rad i stvaralaštvo tokom šest radnih dana zahtijevaju pažnju našeg uma i određuju naš duševni doživljaj. Sedmi dan je posvećen Bogu („Sveti dan Gospodnji“), i on predstavlja odmor (počinak) od stvaralačkih aktivnosti koje same za sebe zahtijevaju posvećenje pažnje naše duše i aktivnosti našeg tijela.

Fanatik iz osjećanja svaki dan mora da ima duševni mir, jer ne poznaje iskustvo duhovnog mira. On je opterećen duševnim mirom, jer njime pokušava da uguši svoj duhovni nemir. On često osjeća krivicu što je svojim radom zaboravio na Boga. Zato je opterećen da stalno u svom umu i osjećanjima održava predstavu o Bogu, inače bi zaključio da ga je Bog napustio. Kako po svom duševnom doživljaju ocjenjuje svoje duhovno stanje, njemu djeluje apsurdno da bi samo svakog sedmog dana trebalo da bude u duševnom miru, što on shvata da bi, u tom slučaju, jedino toga dana trebalo imati duhovnu zajednicu sa Bogom.

Zanemarena kategorija svetosti

Prava božanska ljubav sadrži kategoriju načela, svetosti i poštovanja, koje fanatik pokrenut osjećanjima niti može da razumije, niti može da pruži. Zato bi njemu držanje dana od odmora iz Četvrtog Božjeg uputa predstavljalo težak teret. One koji svetkuju sedmi dan on smatra formalistima. Zašto? Zato što bi on sam bio formalista kada bi u duhovnom stanju u kome se nalazi pokušao da sveti dan posveti Bogu. On gleda kroz sebe i tako otkriva odsustvo ljubavi u svom srcu. On stiče utisak da je Bog dao subotu Jevrejima da bi ih mučio fanatizmom i legalizmom, te se čudi kako je onda prorok Isaija taj dan mogao da nazove milinom (Isaija 58:13). Sedmi dan može držati svetim, samo onaj ko je i sam svet. Zato je Četvrti uput simbol posvećenja (Ezekijel 20:12), a za one koji su pokrenuti osjećanjima gotovo idealan test neposvećenja.

Fanatik pokrenut osjećanjima izbjegava da citira biblijske stihove koji otkrivaju Božju svetost. (Vidi: 2. Mojsijeva 3:5,6; Jošua Nunov 5:13-15; 2. Mojsijeva 31:15; 1. Samuelova 6:19,20; 3. Mojsijeva 10:1-3,9,10; 2. Korinćanima 7:1; Luka 1:75; Djela 9:3-6; Rimljanima 7:12; Titu 2:3.)

Kategorije svetosti i poštovanja su zanemarene ne samo u doktrini, već i u životu. Tako na molitvenom skupu nosilaca pomenute vrste fanatizma, možemo zapaziti kako se jedna grupa vjernika glasno moli, dok istovremeno druga grupa vjernika govori među sobom, bez primjerenog poštovanja svetosti molitve.

Kada je čovjekovo srce pokrenuto molitvom za oprostjenje ili dubokom zahvalnošću, tada mu je radost i milina da svoj duhovni stav izrazi i fizičkim stavom, naravno, koliko to prilike dozvoljavaju. U svim biblijskim izvještajima molitelj kleči, izuzev kada zbog konkretnih potreba situacije stoji ili leži. Međutim, fanatik iz osjećanja dok se moli uglavnom sjedi ili ponekad stoji. Njegova intonacija glasa, prilikom molitve, ne izgleda adekvatna razgovoru sa drugom osobom, više liči na namješten govor kojim se pokušava umilostiviti Bog, nego na razgovor sa Tvorcem svemira kome na srcu leži spasenje čovjeka.

Fanatik pokrenut sentimentalnim osjećanjima često ne može da podnese jednostavne duhovne himne. Ustvari to ne mogu da podnesu pojedini demoni kojima su oni opsjednuti. Sjetimo se kako je zli duh napuštao Saula kada mu je David svirao na harfi (1. Samuelova 16:23). Zato izbor muzike koju sluša fanatik iz osjećanja veoma rijetko sadrži duhovne himne. Duhovna muzika koju on sluša najčešće liči na zabavnu muziku koja se dopada neprepođenom srcu i kojom ono ugušuje žeđ svoje duše. Ona može imati i druge oblike, ali u svakom slučaju to je najmanje ona muzika koja otkriva karakter božanske ljubavi.

Nosioci pomenutog fanatizma izražavaju svoje nepoštovanje prema Bogu i tako što ponekad u molitvi nepotrebno često izgovaraju Božje ime, te tako otvoreno krše Treću uput Božjeg moralnog zakona. Neki od njih kao da pokušavaju Boga da umilostive učestalim ponavljanjem Njegovog imena, slično kao kada neko tepa svojoj maci ili kuci.

U Božjem domu se često ponašaju toliko nesveto kako se ne bi ponašali ni u prisustvu nekog zemaljskog vladara (neozbiljni postupci,

odijevanje, ...).

Takođe, možemo često zapaziti kako se fanatik pokrenut osjećanjima, prema Bogu odnosi kao da mu je On „kolega“:

„Vas dvoje, Isus i ti, krenuti sa Njim u zagrljaju i pjevati pjesme! ... Pa moraš mi to dati... ja se Njemu smijem, On mora to uslišiti, a ja uživam!“ (dr T. Ivančić, seminar na Petrovaradinu, 20.05.1989)

Fanatik ima manje poštovanja nego što ga ima prosječan nevjernik. Zašto? Zato što istina, kada ne posvećuje, otvrdnjava srce. Zar fanatik vjeruje u istinu? Da! Ali, njenom pozivu upućenom na zdrav razum odbija da se odazove. On se odaziva pozivu upućenom na osjećanja i tako vodi borbu na pogrešnom planu.

Zabluda koja je pridodata istini u koju vjeruje fanatik iz osjećanja ima ulogu da opravda njegov sistem pseudopokajanja i opravdanja mimo Hrista, kao i izopačeno predstavljanje Božjeg karaktera (Božjeg zakona). Efekat zablude je takav da ona izopačava i funkciju i predstavi pojmova o kojima govori istina.

Fanatik pokrenut osjećanjima čita Bibliju i ostalu duhovnu literaturu na isti način kako mnogi čitaju ljubavne romane, opijajući se osjećanjima koje pokušava da kod sebe izazove. Zato mu neki djelovi Biblije izgledaju strani i dosadni, jer ne uspijeva da njima ispuni tu zloupotrebu.

Zanemarena ljubav prema čovjeku Promenljiva „dobrota“ prema bližnjem

Dobrota onih koji su pokrenuti osjećanjima nije stalna. Jednom su sa vama ljubazni i plaču od радости što su vas sreli, a drugi put su ravnodušni kao da vas ne poznaju. Iza njihovih raznježenih osjećanja kriju se kamena srca. Često djeluju kao veoma nežne osobe, ali su zapravo samo veoma osjetljive osobe.

Pod uticajem negativnih okolnosti veoma lako i često zapadaju u duševne krize, koje oni pogrešno nazivaju duhovnim krizama, kao da duhovno stanje čovjeka zavisi od njegovog odnosa sa okolinom, a ne od odnosa sa Bogom. Zbog toga svoje slabosti često opravdavaju negativnim spoljnim uticajima. Tako otkrivaju da zidaju svoju kuću na pijesku (svojim osjećanjima), umjesto na stijeni (Hristu). Zbog nečiste savjesti stalno su opterećeni dokazima Božjeg prihvatanja. Međutim, čuda i razne doživljajne senzacije koji prate njihov život neće ih

opravdati u Sudnji dan. Isus kaže:

„Mnogi će mi onoga Dana reći: ‘Gospode, Gospode, zar nismo prorokovali u tvoje ime? Zar nismo istjerali demone u tvoje ime? I zar nismo u tvoje ime činili mnoga čuda?’ Tada ću im otvoreno objavit: ‘Nikad vas nisam poznavao. Odlazite od mene, vi koji činite bezakonje!’

Stoga je svaki koji sluša moje riječi i izvršava ih sličan mudrom čovjeku koji je svoju kuću sazdao na stijeni. Pade kiša i naiđe bujica, i vjetrovi dunuše i obrušiše se na tu kuću, ali ona se ne sruši jer joj je temelj bio na stijeni. A svaki koji sluša moje riječi i ne izvršava ih, sličan je ludom čovjeku koji je svoju kuću sazdao na pijesku. Pade kiša i naiđe bujica, i vjetrovi dunuše i sručiše se na tu kuću, i ona se uz silan tresak sruši.“ (Matej 7:22-27)

Zbog duhovnog iskustva koje je zasnovano na osjećanjima takva osoba teško shvata zašto Bog dozvoljava da nevini ljudi pate. I zato veoma često mora da u svojoj svesti opravdava fenomen patnje. O-nome ko zida na osjećanjima, patnja istovremeno predstavlja i krizu, koju on mora nekako pred svojom savješću da opravda. Često Bog dozvoli da onaj ko se oslanja na osjećanja doživi snažna iskušenja da bi tako postao svjestan da je njegova duhovnost zasnovana na pogrešnim temeljima. Ali, fanatik pokrenut osjećanjima, umjesto da iskušenja pobijedi, najčešće samo bježi od iskušenja. Kada Duh Sveti produrma njegovu savjest i pruži osvjedočenje o njegove stvarne duhovne potrebe, on samo osvjedočenje doživljava kao uzrok svoje duhovne krize.

Stečeno osvjedočenje o svom teškom stanju on zato odmah pokušava da uguši i zataška, umjesto da prizna svoje pogrešne temelje i izgradi zajednicu sa Bogom koju ni „vrata hada neće nadvladati“.

Zbog svoje labilnosti fanatik iz osjećanja teško može da podnese hrišćansko progonstvo. Zato sotona ni ne podiže lažna progonstva protiv ovih svojih sledbenika, jer bi tada sila njihove obmane naočigled svih izgubila svoju snagu.

Pogrešna funkcija međuljudskih odnosa

Nosioci fanatizma iz osjećanja često traže spasenje jedni u drugima, u raznježenoj sentimentalnosti koju budi sotonski duh. Gotovo svako sebično srce je opterećeno potrebom da se osjeća voljenim, i

oni to zloupotrebjavaju. Navode ga da traži spasenje u osjećanju bliskosti i voljenosti. Skloni su izlivima nežnosti i bliskosti kojima šarmiraju svoje žrtve.

Jedna vjernica otkriva motive dolaženja u svoju vjersku zajednicu: „Oh, tako sam se osjećala usamljeno bez vas. Nisam mogla da izdržim toliko dugo, pa sam se vratila sa puta samo da bih bila sa vama!“ Ova vjernica se vratila posle samo tri dana puta! Svojim riječima otkriva da je ponovo u zajednici, ne zbog potrebe same zajednice, već zbog sebične potrebe njenog Ja.

Jedna druga vjernica, iz iste zajednice, govorila mi je kako zna da njena zajednica ne prihvata „cijelu“ istinu, ali da ne može da je napusti zbog dobrog društva koje je u njoj pronašla. „Ja se tamo lijepo osjećam!“ kaže ona i tako pokazuje prave motive dolaženja u svoju vjersku zajednicu – sebičnost.

Osoba koja je pokrenuta pravom nesebičnom ljubavlju ne posjećuje skupove vjernih zato da bi se tamo lijepo osjećala, već da bi pružila ljubav onima kojima je ljubav najpotrebnija.

Traženje spasenja u osjećanju bliskosti često navodi ove vjernike da prekoračuju granicu intime koja je rezervisana samo za bračnog saputnika, te tako nosioci pomenutog fanatizma postaju skloni grijesima bluda i preljube, koje Božja riječ osuđuje (1. Korinćanima 6:18).

Kada se posebna bliskost, koja je rezervisana samo za bračnog saputnika, počne usmjeravati prema pripadnicima cijele vjerske zajednice, pa zatim i prema čitavom živom i neživom svijetu, onda je to jedna od sotoninih imitacija prave ljubavi, koja je odlika mnogih „prosvijetljenih“ zastupnika meditacije, pa i mnogih „duhom nadahnutih“ hrišćana.

Naravno da osjećanja bliskosti mogu imati pogrešnu funkciju čak i onda kada su usmjerena prema jednoj jedinjoj osobi. Nekada čujemo izjavu: „O, tako bih voli/o/la da se zaljubim!“

U klasičnoj vezi mladić i djevojka primjećuju da su njihovi razgovori i druženje „prazni“ i zato pokušavaju da ispraznost svog prijateljstva upotpune međusobnim uzbuđivanjem emocija, koje onda koriste kao pokretačku snagu u svom odnosu. Veza koja je zasnovana na osjećanjima umjesto na pravoj ljubavi je veza međusobno opterećenih. Takvi su u međusobnoj „igri“ svojih sebičnih želja. Pogrešnom funkcijom osjećanja bliskosti se upravo ugušuju povodi za izražavanje

i prihvatanje pravog prijateljstva. (Povod za izražavanje i prihvatanje ljubavi pravog prijateljstva jeste međusobno razumijevanje koje se u klasičnom odnosu izostavlja, jer bi raskrinkalo „igru“ i tako uznemirilo ugušenu savjest.) Da su preko savjesti mnogi osvjedočeni o grešne motive svoje emotivne veze sa osobom suprotnog pola, vidi se iz njihovog stava: „Neću da se zabavljam sa tom osobom, jer mi je prijatelj. Ne želim da kvarim prijateljstvo!“

Osobe koje traže spasenje u osjećanju voljenosti i bliskosti nisu spremne da prepoznaju atmosferu prave božanske ljubavi. Ona u njima nema šta da pobudi, pa im se zato čini hladnom i nenadahnutom. Propovijedi upućene na zdrav razum one komentarišu riječima: „O kako hladna propovijed! Bez Duha!“, ne pokušavajući da objasne kako onda tako hladne propovijedi mnogi vjernici sa radošću pa i sa suzama u očima slušaju. Ako hladne riječi nisu mogle da u srcima vjernika pokrenu osjećanja, onda su svakako pokrenule pravu nesebičnu ljubav.

Zdravstveno starateljstvo

Da li je zaista moguće da volimo druge iskrenom i pravom ljubavlju, a da istovremeno ne volimo sami sebe, te pušimo, pijemo i nemamo obzira prema sopstvenom zdravlju?! Možemo li zaista biti bolji prema drugima nego što smo sami prema sebi?!

Ako smo pokrenuti pravom ljubavlju prema bližnjem i prema sebi, mi ćemo se ponašati svrsishodno tuđem i sopstvenom dobru. Čak i kada ne bismo znali da nam to govore Božji uputi, vodili bismo računa o tuđem i sopstvenom zdravlju. Svojim primjerom ćemo i druge oduševljivati načelima ispravnog života i zdrave ishrane.

Fanatizam iz osjećanja ne može navesti čovjeka da se drži zdravstvenih principa. Ko je još vidio da zaljubljena osoba, dok je u stanju svog zanosa, dobija sklonost ka držanju zdravstvenih savjeta, te da ostavlja alkohol, pušenje i nezdravu (nečistu) hranu?!

Podjela na čiste i nečiste životinje je otkrivena čovjeku prije Potopa, onda kada je prvi put nagoviještena mesna ishrana (1. Mojsijeva 7:2; 3. Mojsijeva 11. glava).

Međutim, fanatik iz osjećanja pokušava da opravda svoj nedostatak ljubavi tvrdnjom kako je podjela na čisto i nečisto ukinuta na krstu Golgote.

Oni koji smatraju da je Isus ukinuo zdravstvene propise Staroga saveza, nisu dosljedni svome shvatanju. Oni izbjegavaju fizički kontakt sa oboljelima od teških i zaraznih bolesti, ne jedu leševе, insekte i zvijerje i poštuju mnoge druge starosavezne zabrane, iako je, kako oni kažu, Isus to sve na krstu „očistio“.

Zašto bi Isus ukinuo zdravstvene propise?

Zato što su one, navodno, ceremonijalnog karaktera. Međutim, dovoljno je pogledati u 3. Mojsijevu 11. glavu, pa shvatiti da podjela hrane na čistu i nečistu nema nikakvih aluzija na Plan spasenja.

Recimo, na koje elemente Plana spasenja ukazuje stih: „Što god ima papke i papci su mu razdvojeni i preživa između životinja, to jedite. Ali onih što samo preživaju ili što samo imaju papke razdvojene, ne jedite“?!

Kakve aluzije na plan spasenja ima propis koji određene životinje zabranjuje za jelo, a određene dozvoljava? Naravno, nikakve!

Pridržavanje biblijskih načela ishrane donosi zdravstvene blagoslove (Vidi Danilo 1:8-15). Koliko se pomenuta načela ishrane i života ne slažu sa duhom i funkcijom ceremonijalnog zakona, toliko se slažu sa najnovijim naučnim saznanjima o zdravoj ishrani i životu. U svakom slučaju, osobu pokrenutu fanatizmom iz osjećanja ne možete obradovati zdravstvenim savjetima. Ona u njima ne vidi Božju ljubav. Ona vidi „ljubav“ samo u Božjem „ugađanju“ sebičnim i samopravednim čovjekovim porivima.

Razne vrste fanatizma iz osjećanja

Religiju zasnovanu na osjećanjima srećemo i u nehrišćanstvu, na primjer, kod Sai Babe. Pogledajmo iskustvo novinara koji je doživio „obraćenje“ tako što je samo ugledao Sai Babu:

„Sa mnom se u to vrijeme dešavala čudna stvar; najednom sam se osjećao apsurdno srećan, nesposoban da potisnem ludački smijeh dok sam istovremeno bio siguran da sam na ivici toga da neuračunljivo briznem u plač!“

Različite funkcije

Postoje razne funkcije fanatizma iz osjećanja. Ona se razlikuju po svojoj negativnoj funkciji: traženje dokaza Božjeg odobravanja, zadovoljenje čežnji srca u njima, u službi ugušivanja i potiskivanja

neriješenog problema krivice, iskrivljeno predstavljanje Božjeg karaktera, osjećanja kao pokretačka snaga za dobrotu, osjećanja kao kriterijum istine, pseudopokajanje iz osjećanja itd.

Različite vrste

Postoje, takođe, razne vrste fanatizma iz osjećanja i u zavisnosti od vrste osjećanja koju pobuđuje demonski duh: senzacionalizam, osjećaj elitizma, ushićenje, zaljubljenost, idolopoklonstvo, idolatrija, sažaljenje, nesveta radost, osjećanje bliskosti, mira, sreće, „nirvane“, moći, iskustvo jedenja ploda „poznanja dobra i zla“ itd.

Različiti intenziteti

Razlike postoje i u intenzitetu osjećanja: mir i ukočen pogled, smješak i pogled pun ljubavi, glasan smijeh i nezadrživ plač, buncanje nerazumljivih riječi i grčevi po tijelu, valjanje po podu sa drhtanjem i znojenjem tijela (kao što postoji u svjesnosti Krišne kao pokazatelj ostvarenja višeg stupnja duhovnog razvoja).

Po učenju sledbenika Krišne, jedan guru (duhovni učitelj) je ostvario toliko visok stupanj duhovnog razvoja (ispuštao je krike i valjao se po blatu) da je morao da moli Krišnu da ga spusti malo niže, da bi mogao normalno da razgovara sa ljudima.

Iskušenje za iskrene

Pod uticajem pogrešnih nauka koje propovijedaju nosioci fanatizma iz osjećanja, mnogi iskreni vjernici bivaju upropašteni, jer su navedeni da u subjektivnom iskustvu i osjećanjima traže dokaz Božjeg prihvatanja. Umjesto da imaju povjerenja u Boga, oni izgrađuju povjerenje u sebe i sopstvenu pravednost sadržanu u svojim pozitivnim osjećanjima. Kada izgube prijatna osjećanja, oni misle da su duhovno otpali, te tako pokazuju da ni ranije nisu vjerovali u Boga, već u sebe.

„Među onima koji iskreno traže svetost srca i čistotu života ima mnogo takvih koji izgledaju zbunjeni i obeshrabreni. Oni bez prestanka gledaju na sebe i tuže se na svoj nedostatak vjere. Oni misle da ne mogu tražiti blagoslov zato što im nedostaje vjera. Ovakvi zamjenjuju osjećanja vjerom. Budući da se ne zadovoljavaju jednostavnom vjerom, oni tonu u sve veću duševnu tamu. Takvi bi trebalo da odvrte svoje misli od sebe i da razmišljaju o milosti i dobroti Božjoj,

sjećajući se Njegovih obećanja i vjerujući jednostavno da će On učiniti ono što je obećao. Mi ne treba da se oslanjamo na svoju vjeru već na Božja obećanja... Katkada može da se pojavi u nama duboko osjećanje o našoj nedostojnosti i da nas ono ispuni strahom. Ali to nije dokaz da je Bog promijenio svoj odnos prema nama ili mi prema Bogu. Mi ne smijemo pokušavati da u sebi probudimo neka jaka osjećanja. Možda danas ne osjećamo onaj mir i radost koje smo juče osjećali. Ali, mi treba da vjerom prihvatimo Hristovu ruku i da se uzdamo u Njega u danima mračnim kao i u svijetlim.“ (EGV PM 110)

„Mnogi čine ozbiljnu grešku u svom vjerskom iskustvu, jer obraćaju pažnju na svoja osjećanja i po njima ocjenjuju svoje napredovanje ili nazadovanje. Osjećanja nisu sigurno mjerilo. Ne smijemo da gledamo u sebe da bismo imali siguran dokaz da nas Bog prima. U sebi ćemo naći samo ono što nas obeshrabruje. Naša je jedina nada da „gledamo na Isusa, osnivača i svršitelja vjere“ (Jevr. 12:2). Sve što je u Njemu nadahnjuje nas nadom, vjerom i hrabrošću. On je naša pravda, naša utjeha i radost. Oni koji u sebi traže utjehu, umoriće se i razočarati.“ (EGV 5T 199)

„Mnogi su posrnuli i pali zbog pogrešnih učenja, koja su zastupali propovjednici, govoreći o promjeni prilikom obraćenja. Neki su godinama žalosni jer očekuju neki uvjerljiv dokaz da ih je Bog primio. U velikoj mjeri odvojili su se od svijeta i nalaze zadovoljstvo u druženju sa Božjim narodom, a ipak se ne usuđuju da kažu da su Hristovi, jer se boje da se izjava da su Božja djeca ne nazove drskošću. Oni sve vrijeme čekaju na tu čudnovatu promjenu koja, navodno, dolazi s obraćenjem... Ne uspjevši da shvate jednostavnost plana spasenja, izgubili su mnoge prednosti i blagoslove koje su mogli da očekuju da su samo, u trenutku kad su se prvi put obratili Bogu, povjerovali da ih On prima... Dokazi pravog djelovanja milosti na srce nisu u osjećanjima, već u životu. ‘Po rodovima njihovim’ rekao je Isus ‘poznaćete ih.’ (Matej 7:16)... Srećna osjećanja ili nedostatak radosti se ne mogu smatrati dokazom da je neko posvećen ili neposvećen.“ (EGV Manuscript 55, 1910, SL 10)

Pseudopokajanje iz osjećanja

Jedna hrišćanka bila je pozvana da svojoj prijateljici odnese hitno potreban lijek. Obećala je da će joj lijek odneti u toku istog dana, ali

dan je brzo prošao a da ona svoje obećanje nije ispunila. Kada je prilikom večernje molitve postala svjesna šta (ni)je učinila, rasplakala se i sa pokajničkim preklinjanjem zavapila za oprostjenje svom Nebeskom Ocu. Osjetila je da joj je Bog oprostio krivicu i sa suzama zahvalnosti je završila molitvu i otišla na spavanje.

Sjutradan je odlučila da požuri, da svojoj bolesnoj drugarici što prije odnese potreban lijek. Ali, njene trenutne obaveze su je navele da odlazak postepeno odlaže za kasnije, tako da ponovo, i toga dana nije ispunila obećanje. Toga je postala svjesna tek uveče, opet za vrijeme večernje molitve.

Gorko se rasplakala zbog svoje nemarnosti. Nije mogla sebe da razumije, jer prema svojoj prijateljici zaista gaji iskreno i snažno osjećanje ljubavi. To veče se puno molila i sa dubokim uvjerenjem o spasenju legla da spava.

Ista priča se ponovila i sjutradan i još nekoliko dana, da bi tek petog dana uspjela da odnese lijek. Pošto je sa suzama zamolila prijateljicu da joj oprostí što je tako dugo kasnila, čula je odgovor:

„Ja ti opraštam. A da li će ti to Bog oprostiti, ja to ne znam!“

Taj odgovor ju je prodrmao. Dospjela je u stanje u kome nije znala šta da misli. Mogla je da sve to prepusti zaboravu, ali je odlučila da se bori sa sobom i sa Bogom, sve dok ne razjasni u čemu je pogriješila. Ubrzo je shvatila da je svojim pseudoodlukama samo umirivala svoju savjest (Matej 21:28-31).

Pošto joj je bilo neprijatno da se suočava sa time da zapravo ne želi da ostavi svoje grijehе, ona se trudila da u molitvi i pri čitanju Biblije uzbuđi svoja osjećanja. Tom prilikom bi je opsjedao demon i izazivao veoma prijatan i uzvišen doživljaj. Često bi govorila: „O, I-suse, ja te tako volim! Toliko te volim!“

U dubini svoje duše ona je nosila utisak da nešto nije u redu, ali bi ga ugušivala obraćanjem pažnje na svoj unutrašnji doživljaj: „Ja znam da je Bog sa mnom! Ja ga osjećam u sebi!“ Nije bila zadovoljna jednostavnom vjerom već joj je bio potreban dokaz da je sa Bogom. Kada se kasnije oslobađala od uticaja demonske sile, u svjetlosti Božjeg lica, osjećala je kako se bori protiv „ljigavog i gadnog uzbuđenja“ koje pritiska njenu dušu i koje joj predstavlja „blokadu“ u njenom odnosu sa Bogom.

Zapazimo da je ova vjernica bila svjesna svog problema još

uveče prvog dana. Ali ona nije bila svjesna dubine svog problema, već samo njegovih simptoma. Mnogi koji su pokrenuti fanatizmom iz osjećanja znaju da imaju ozbiljnih duhovnih problema, ali ne žele da postanu svjesni dubine svog problema da bi ga uzročno i tako konačno riješili. Oni piju sa otrovnog izvora i donose fanatične rodove vjere, koje zatim, često, pokušavaju da samokontrolišu u skladu sa svojim racionalnim osvjedočenjem o sopstveno grijehenje, ali bez radikalne promjene svog duhovnog stanja.

U trenucima većeg stepena trezvenosti oni postupaju kao alkoholičari, koji posle faze pijanstva, prilikom otrežnjenja, kada osjete glavobolju i mamurluk, ponovo uzmu manju količinu alkohola da bi tako uklonili neprijatne simptome prethodnog pijanstva.

Kao i alkoholičari, oni ne vide problem (a samim tim ni njegovo rješenje) dublje od sopstvenih namjera i osjećanja. Upravo zato osporavaju ulogu razuma i značaj Zakona, koji bi ih naveli da pred sobom uzdignu višu referentnu tačku od svog iskustva i tako postanu svjesni svojih duhovnih, a ne samo psiholoških (sebičnih) potreba.

Zakon nam je dat „da bi grijeh preko propisa postao još grešniji“ (Rimljanima 7:13). Zakon nam je dat da bismo shvatili da je grijeh sam po sebi loš, a ne samo zbog svojih manifestacija na nivou osjećanja. „A uz to je došao Zakon kako bi se prestup još jasnije pokazao.“ (Rimljanima 5:20)

U svjetlosti Božjeg zakona mi shvatamo svu težinu grešnosti sopstvene prirode i tako postajemo svjesni potrebe da u potpunosti prihvatimo ponuđenu ruku Božje blagodati. U tješnjoj zajednici sa Hristom, grijeh nam postaje stran i mrzak, te tako, zbog prihvatanja velike blagodati – mi stojimo čvrsto na vječnoj Stijeni, odolijevajući i najjačim iskušenjima.

Iskustvo prepoznavanja

Psudopokajanje iz osjećanja može uzrokovati da se osoba osjeća kao da je pod „staklenim zvonom“ i da zapravo skriva svoje stvarno stanje, čuvajući „integritet“ svoje vjerske zajednice (sekte) koja je i odgovorna za takvo stanje. Duhovni otpad nastaje kao rezultat iskrivljenog predstavljanja Jevanđelja od strane lokalnog autoriteta na koga se takvi vjernici oslanjaju. Čak iako u sebi prepoznaju problem, ako dobiju pravo osvjedočenje da je nešto lažno i pogrešno u

sistemu koji su prihvatili, oni će vrlo teško sa tim iskustvom prepoznavanja istupiti javno.

Tamo gdje su kriterijumi duha (moralni Zakon) veoma slabo doktrinarno definisani (ili zanemareni), kao što je to slučaj kod velike većine protestantskih i harizmatičkih zajednica, duhovno stanje zajednice u velikoj mjeri zavisi od duhovnog stanja njihovih učitelja.

Fanatizam i pseudopokajanje iz osjećanja su karakteristični za sve pokrete lažne religiozne reformacije koja ustaje protiv hladnog religioznog formalizma tradicionalnog hrišćanstva i savremenog protestantizma.

Osjećanja kao autoritet istine

Kao što se može pretpostaviti, fanatik iz osjećanja svoja osjećanja („glas srca“) stavlja iznad autoriteta Božje riječi. Njemu je kriterijum istine u njemu samom, a ne u Bogu, i zato je sklon da nekada nehotice izusti priznanje:

„Ali, Ja to osjećam i shvatam ovako! ... Tako meni to Duh kaže!“

Naravno da istina ne zavisi od toga šta mi mislimo o njoj. Nije važno šta mi mislimo ili osjećamo, već šta objektivna istina jeste!

Fanatik ne podređuje svoja osjećanja autoritetu Svetog pisma, već Sveto pismo tumači na osnovu svojih doživljaja i osjećanja, i to naziva nadahnutim tumačenjem. Često o svom nadahnuću govori kao da hoće da kaže:

„Možda to što ja mislim ne djeluje razumno i kao da nije u skladu sa Biblijom, ali to nadahnuće mene tako vodi i ja idem tim putem!“

On se tako postavlja neodgovorno prema sili koja ga je opsjela, kao da je on nečim privilegovan da njega ne može voditi nikakva druga sila nego božanska.

Preko biblijskih stihova koji ukoravaju njegovo duhovno stanje, on jednostavno prelazi kao da takvi citati ne postoje, odričući im svaku važnost, zato što sa stanovišta fanatičnih snaga sopstvenog srca ne može da ih razumno objasni a da sa njima tada ne dođe u sukob. „Čim mi nešto donosi nemir, tada znam da je to demon“ komentariše on, ugušujući tako svoju savjest.

Da bi pred svojom savješću opravdao svoje stanje on često osporava ulogu razuma i tako dolazi u sukob sa temeljnim tačkama biblijske nauke. Podsjetimo se uloge razuma:

„A znamo da Sin Božji dođe, i dao nam je razum da upoznamo Boga Istinitog, i da budemo u istinitom Sinu njegovom Isusu Hristu.“ (1. Jovanova 5:20)

Bez otkrivenja Božje riječi i Njegovog zakona, koje je upućeno našem razumu, mi sami nismo u stanju da spoznamo ni veličinu Božje ljubavi, ni težinu sopstvene grešnosti. Da je glas ljudskog srca mjerodavan, apostol Pavle ne bi morao da naglašava neophodnost zakona kao ogledala našeg stanja i naših duhovnih potreba:

„Ali nikada ne bih shvatio šta je grijeh da nije bilo Zakona. I ne bih shvatio šta je požuda da Zakon nije rekao: ‘Ne poželi!’“ (Rimljanima 7:7)

Bez razuma mi nismo u stanju da razumijemo zahtjeve Božjeg zakona i da u iskušenju pravilno postupamo razlikujući dobro od zla:

„Uklanjati se od zla je razum.“ (O Jovu 28:28)

Uzimajući svoja osjećanja i glas svoga srca kao kriterijum istine, mi otkrivamo svoju bezumnost:

„Ko se uzda u srce svoje, bezuman je, a ko postupa mudro, izbaviće se.“ „Bezumniku nije mila razboritost, nego da se otkriva srce njegovo.“ (Priče 28:26; 18:2)

Kada apostol Pavle ukorava religioznu revnost Jevreja, tada otkriva da sama iskrenost nije dovoljna:

„Jer svjedočim za njih da imaju revnost za Boga, ali ne u skladu sa spoznajom. Jer, pošto ne poznaju Božju pravednost, nego nastoje da uspostave svoju, nisu prihvatili Božju pravednost.“ (Rimljanima 10:2,3)

Ako ne uvažavamo ove biblijske principe o ulozi razumne spoznaje objektivne vjere, neminovni su problemi i otpad.

Lažna samokritika fanatizma

Nekada plodovi fanatizma tako drastično otkrivaju svoje porijeklo da su i njihovi nosioci primorani da ih okarakterišu kao loše pojave. Ne treba da nas zbuni kada čujemo njihove propovjednike kako ukoravaju upravo onu vrstu fanatizma ili rodova grijeha koju su sami izazvali svojim načinom propovijedanja.

Princip lažne samokritike i samoopravdanja fanatizma srećemo i u hrišćanskim crkvama i sektama. U duhovničarskim zajednicama, u

kojima se putem raznih čudesa budi duh ushićenja i senzacije, često čujemo vjernike kako govore: „Ako će ljudi da dolaze ovdje samo zbog čuda, onda bolje da ne dolaze! Žalosno je što ih više privlači senzacija nego Isus!“

U crkvama koje karakteriše fanatizam iz osjećanja možemo čuti dirljive i srceparajuće pozive da se „ne oslanjamo na osjećanja, jer nam ona ne smeju biti ni kriterijum ni cilj“. Bivša pripadnica jedne takve vjerske zajednice kaže: „Oni stave pred tebe „čokoladu“, a zatim ti kažu - Nemoj da je pojedješ!“ To je rekla opisujući iskušenje tjelesnosti koje je doživjela u toj zajednici. I mladići i djevojke su bili jako intimni između sebe, jer su Hristovu ljubav shvatali i prezentovali na tako blizak i emotivan način, da je kršenje sedmog uputa bilo iskušenje svih vjernika, iako su oni zvanično proklamovali da poštuju Božji zakon.

Istu lažnu samokritiku iskušenja možemo sresti i u tradicionalnom hrišćanstvu, gdje ono ima vrlo različite oblike. Nekada možemo čuti propovijed koja odgovara molitvi oholog i samopravednog fariseja (Luka 18:10-14): „Mi nismo kao neke druge crkve koje su u prošlosti postupale tako i tako prema nama. Mi smo učinili ovo i ono za ovaj narod...“ Na kraju propovijedi koja provocira oholost i mržnju prema pripadnicima druge crkve, sveštenik će reći: „Nemojte molim vas da ovo što ste čuli u vama probudi gnjev. Mi ljubimo neprijatelje svoje. Mi...“

Neki tradicionalni hrišćani će reći da je kršenje Druge zapovijesti moralnog Dekaloga ukoliko se klanjamo ikonama obožavajući ih. „To treba da činimo poštujući ih, ali ne i obožavajući ih“, kažu oni. Međutim, iskušenje je iskušenje bez obzira na to kako ga nazivali. Grešnom srcu to nije važno. Jedino je ljudskoj savjesti nekada potreban izgovor koji nalazi u promjeni definicije ponašanja. Samim filozofiranjem se ne može promijeniti duhovno stanje čovjeka, već jedino priznanjem i pokajanjem.

Božji zakon ne ulazi u to da li se mi ikonama klanjamo poštujući ih ili obožavajući ih. Drugi Božji uput zabranjuje da im se bilo kako klanjamo:

„Nemoj im se klanjati, niti im služiti.“ (2. Mojsijeva 20:5)

One koji gaje idolatrijski odnos prema ikonama i kipovima, ne pokreću ništa uzvišeniji motivi od onih koje pokreću mnogobošce u

njihovom idolopoklonstvu, niti drugačiji motivi od onih koji odlikuju neobraćen svijet u odnosu prema njihovim idolima, na primjer, navijače fudbalskog kluba prema njihovim znamenjima. Priznanje poznatog apologete pravoslavlja dr Lazara Milina, to jasno pokazuje, jer ga on navodi kao opravdanje za cjelivanje ikona:

„Pri cjelivanju ikona i paljenju svijeća, ako već hoćemo da taj vjerski običaj temeljito psihološki procijenimo, ne možemo previdjeti i prećutati osjećanje poštovanja i ljubavi prema Hristu koje hrišćani na taj način iskazuju. Možda to mnogim našim savremenicima, čak, formalno, i pravoslavnim, izgleda prosto, ali plamteća ljubav ne mari mnogo za otmenost... Svakako ste vidjeli vatrene pristalice pojedinih političkih ideologija, kako svoje simvole cijene, čuvaju i ljube, doslovno ljube. Valja vidjeti u Beogradu naše „zvjezdaše“ i „partizanovce“ šta sve čine po ulicama sa zastavama svoga kluba, kada ovaj pobijedi.“ (Pravoslavni misionar, 5'85, str. 233)

Sigurnost koju grešnik može da stekne putem ikona i kipova je samo psihološka i zato je od kobnog uticaja, jer ugušuje čovjekove duhovne potrebe – svijest o slabosti njegove prirode i zavisnosti od Božje sile.

Oni koji grade kulturni odnos prema objektu svog obožavanja su jako osjetljivi, upravo zato što je njihova sigurnost na psihološkim, a ne na duhovnim temeljima.

Kako njihov odnos sa objektom obožavanja nije zasnovan na razumnom poznanju karaktera, već na izazvanim osjećanjima, njihova kategorija svetosti u svakodnevnom životu je tako izopačena da se oni više uznemire kada neko skrnavi njihove idole (materijalne sveti-nje), nego kada sami ljudi svojim grijesima tjelesnosti, mržnje, lažima, itd., skrnave svetost Hristovog Duha u sopstvenim životima.

Onome ko se zaista uzda u živoga Boga, nikakva psihološka potpora nije potrebna. On zida ne na pijesku, već na neuništivoj Stijeni života. Kako je njegov odnos sa Bogom duhovne, a ne psihološke prirode, on nema potrebe za psihološkim efektima. Kada sa nekom osobom razgovaramo telefonom, mi je ne vidimo, pa nam opet nije potrebno da za to vrijeme držimo njenu sliku da bismo imali sigurnost da sa njom razgovaramo, i da bismo izgradili povjerenje u ono što nam ona govori. Na taj način razumijemo da potreba za slikom ili kipom otkriva nedostatak stvarne vjere u Boga i nedostatak stvarnog

povjerenja u Božji karakter. „Jer po vjeri živimo, a ne po onome što vidimo.“ (2. Korinćanima 5:7)

Božanska pedagogija

Lažna nauka može u sebi sadržati divne istine i njen zastupnik može upotrebljavati uzvišene pojmove, a da ih istovremeno interpretira u takvoj funkciji da će one kod onoga ko ih prihvati pokrenuti grešne pobude.

U postupanju Boga sa čovjekom mi vidimo mudrost kojom božanska pedagogija čuva čovjeka da blagoslove Božje milosti i starateljstva on, zbog slabosti svoje prirode, ne pretvori u prokletstvo.

Kada Bog govori o blagoslovima koje pruža svome narodu, tada izriče opomenu da sam narod nema u sebi neke vrijednosti (svojih zemaljskih „korjena“) niti zasluga, na osnovu kojih ga On blagosilja:

„Tebe je Gospod, tvoj Bog, izabrao između svih naroda na zemlji da budeš njegov narod, njegovo dragocjeno vlasništvo. Gospod vam nije pokazao naklonost niti vas je izabrao zato što ste bili najveći od svih naroda, jer ste vi zapravo bili najmanji od svih naroda. Gospod vas je izabrao zato što vas voli i zato što drži zakletvu kojom se zakleo vašim praočevima.“ (5. Mojsijeva 7:6-8)

Čovjeka ne spasava njegova pravednost, već njegov izbor. „Zato izaberi život da budeš živ i ti i tvoje potomstvo, tako što ćeš voljeti Gospoda, svog Boga, slušati njegov glas i držati se njega, jer od njega zavisi tvoj život i dužina tvojih dana.“ (5. Mojsijeva 30:19,20) Vjernost Bogu jeste uslov blagoslova, ali ne zato što se tom vjernošću milost zavređuje, već zato što se vjernošću ona prihvata.

„Nemoj u svom srcu reći: ‘Zbog moje pravednosti Gospod me je doveo u ovu zemlju da je zauzmem’, jer Gospod tjera te narode pred tobom zbog njihove zloće. Ne ideš da zauzmeš njihovu zemlju zbog svoje pravednosti ili zbog čestitosti svog srca, nego Gospod, tvoj Bog, tjera te narode pred tobom zbog njihove zloće i da bi održao riječ kojom se Gospod zakleo tvojim praočevima Avramu, Isaku i Jakovu. Zato znaj da ti Gospod, tvoj Bog, ne daje da zauzmeš ovu dobru zemlju zbog tvoje pravednosti, jer si ti nepokoran narod.“ (5. Mojsijeva 9:4-6)

Da ne bi narod sebi pridao slavu za pobjedu nad okolnim

neznabožačkim narodima i tako se opteretio samoljubljem i slavoljubljem, Bog se poslužio Mojsijem:

„I dok je Mojsije držao ruke podignute, Izraelci su bili nadmoćniji, a kad je spustio ruke, Amaličani su bili nadmoćniji.“ (2. Mojsijeva 17:11)

Izraelcima je tako bilo jasno da ne pobjeđuju nekom svojom snagom i sposobnošću. A kako ih je Bog sačuvao da zbog toga ne obožavaju Mojsija, kao da on nekom svojom silom, možda bioenergijom, daje snagu Izraelu? Biblijski izveštaj kaže:

„Kad su Mojsiju ruke otežale, uzeli su kamen, stavili ga pod njega i on je sjeo. A Aron i Hur držali su mu ruke, jedan s jedne, a drugi s druge strane.“ (2. Mojsijeva 17:12)

Kada Mojsije nema snage da drži sopstvene ruke podignute, kako će imati snage da sam pomogne Izraelu?!

Da ne bi obožavali čovjeka kao spasitelja, Bog je često upotrebjavao ljude koji su sami po sebi slabi. Kada ga je Bog pozvao da izbavi Izrael, Gedeon je odgovorio:

„Oprosti, Gospode, ali čime ću izbaviti Izrael? Evo, moja porodica je najmanja u Manasijinom plemenu, a ja sam najneznatniji u kući svog oca.’ Ali Gospod mu odgovori: ‘Ja ću biti s tobom i zato ćeš pobiti Madijance kao da su jedan čovjek.’“ (Sudije 6:15,16)

Više puta Bog se služio i ženom, preko koje bi učinio velike stvari. Tako je, posebno Izraelcima, bivalo očigledno da sila nije u tijelu, već u Bogu.

Ponekad se Bog služio i vrlo „banalnim“ nalozima, da bi tako jasno stavio do znanja da je samo On Spasitelj. Kada su Izraelce u pustinji napale zmije otrovnice, Bog je tražio pogled vjere u bronzanu zmiju prikovanu na štapu (4. Mojsijeva 21:8). Svima je bilo jasno da sama zmija nema moći da spase, već da to čudo čini Bog. Zmija na štapu je zapravo predstavljala zlo prikovano na krstu. Imala je svoju racionalnu poruku da ukaže na Plan spasenja, isto kao i obredi ceremonijalnog zakona. Oni nisu plijenili svojim osjećanjima, kao neznabožački rituali. Klanje nedužnih životinja ne može da pruži pouzdanje i ohrabrenje tjelesnom srcu. Ali ono može da uputi razumno otkrivenje Plana spasenja umu grešnika koji je kroz Božji zakon osvjedočen o potrebu za Iskupiteljem.

Nikakvom ljudskom žrtvom, sopstvenim autoritetom, niti pokloni-

ma (mitom), čovjek ne može da zasluži ili zavrijedi naklonost Neba:

„Bog veliki, silni i strašni, ... ne gleda ko je ko niti prima poklona.“
(5. Mojsijeva 10:17)

Zato spasonosni nalog Jevanđelja ne traži od čovjeka da on Bogu nešto veliko pruži, već da u svojoj poniznosti i jednostavnosti prihvati ono što mu Bog pruža kao dar svoje milosti.

Kada je bolestan od gube sirski vojvoda Naman tražio čudo iscjeljenja, prorok Jelisije mu je dao jednostavan nalog da se okupa sedam puta u Jordanu. Neman je u početku posumnjao i odbacio Božji spasonosni nalog.

„Ali tada su mu pristupile njegove sluge i rekle mu: ‘Oče, da je prorok tražio od tebe nešto veliko, zar ne bi to učinio? Pa zašto onda ne učiniš i to što ti je rekao: Okupaj se i bićeš čist?’ Tada je Naman sišao i zaronio u Jordan sedam puta, prema riječi Božjeg čovjeka. Tada mu je tijelo postalo čisto kao tijelo malog djeteta.“ (2. Kraljevima 5:13,14)

Naman nije iscijeljen samim činom kupanja u Jordanu, već vjerom u Boga koju je tim činom samo pokazao.

Kada je žena bolesna od tečenja krvi iscijeljena dodiranjem Hristove haljine, jasno je da je nije iscijelio sam dodir sa Hristom, jer su Ga i ostali doticali (vidi Luka 8:45). Spasonosna je samo vjera koju je žena na takav način samo pokazala:

„A on joj reče: „Hrabro, kćeri, tvoja vjera te je spasla. Idi s mirom.“
(Luka 8:48)

Kada su srušeni zidovi Jerihona, to nije postignuto magičnim obilaženjem oko grada, već vjerom koju su na taj način Izraelci samo pokazali:

„Vjerom su pale zidine Jerihona nakon što se sedam dana obilazilo oko njih.“ (Jevrejima 11:30)

Da ne bi Božje čudo bilo pripisano prirodnom toku stvari ili slučaju, već da bi bilo pripisano Onome koji nam se preko čuda otkriva, Bog ga vezuje za svoje vjerne sluge.

„Kad se mrtvac dotakao Jelisijevih kostiju, oživio je i stao na svoje noge.“ (2. Kraljevima 13:21)

Mrtve kosti proroka Jelisije svakako nisu mogle dati život, jer „život samo od Života“ može nastati. Tako Bog podsjeća Izraelce na svoju sopstvenu silu i moć, koju vezuje za one principe življenja koje

je slijedio Njegov vjerni sluga Jelisije.

Zapazimo da čuda koja je Bog činio nisu bila zasnovana na određenom principu ili tehnici. Nisu vojskovođe Izraela držale svaki put podignute ruke, radi Božjeg blagoslova u ratu, niti bi svaki put obilazile oko neprijateljskog utvrđenja da bi se srušili njegovi zidovi. Kada bi nekoga ujela zmija, on ne bi ponovo montirao bronzanu zmiju na štap i gledao u nju. Kada bi se sirske vojvode razboljevale od gube, ne bi se iscjeljivali kupanjem u Jordanu. Kada su ljudi umirali, nisu ih uskrsavali preko Jelisijevih kostiju, već se to kao i u ostalim primjerima dešavalo samo jednom prilikom.

Kada bi ljudi ipak pokušavali da od čuda naprave princip, često bi Bog svojom intervencijom pokazivao da od vjernosti Njemu, a ne stvari ili magičnoj tehnici, zavisi Njegovo odobravanje i blagosiljanje. Kada su Izraelci pokušali da izvojuju pobjedu protiv Filisteja pomoću Kovčega saveza (sa pločama Dekaloga), tada im je Kovčeg bio otet od strane Filisteja. A kada su počeli da prinose kad bronzanoj zmiji, koju je Mojsije načinio vjekovima ranije, tada je vjerni kralj Jezekija razbio zmiju da ne bi više predstavljala povod za idolopoklonstvo i magiju (2. Kraljevima 18:4).

Sotona pokušava da zloupotrijebi manifestacije božanske sile, pripisujući samim ljudima, ritualima i stvarima princip čudotvorne moći.

I tako, upravo ono sredstvo koje je Bog upotrijebio da bi pokazao da je On moćni Spasitelj, a ne ono samo, sotona koristi da bi još dublje unizio čovjeka, navodeći ga tako da obožava tvar ili ritual umjesto Tvorca.

Njegovo poniženje ljudskog dostojanstva ide čak dotle da ćemo danas u hrišćanskom svijetu vidjeti vjernike koji se u raznim svojim svetilištima klanjaju pred kostima mrtvih stvorenja. Na istoku vjernici će jesti izmet vrhovnog lame sa Tibeta, itd. Naravno, tu su uvijek čuda (5. Mojsijeva 13:1-4; Isaija 8:20), kojima sotona umiruje savjest čovjeka pred njegovim poniženjem: mošti iscjeljuju, izmet vrhovnog lame predstavlja lijek za sve bolesti, sa kipova kaplje krv, itd. Zdrav razum je odavno žrtvovan da ne bi uznemiravao uljuljanu savjest:

„Jer premda su upoznali Boga, nisu mu kao Bogu iskazali slavu ni zahvalnost, nego im je razmišljanje postalo isprazno i nerazumno srce im se pomračilo. Tvrdili su da su mudri, ali su postali bezumni i

zamijenili su slavu neraspadljivog Boga likovima načinjenim po obličju raspadljivog čovjeka i ptica i četvoronožaca i gmizavaca... Oni su Božju istinu promijenili u laž, pa su poštovali i obožavali ono što je stvoreno umjesto Stvoritelja.“ (Rimljanima 1:21-25)

U čitavoj biblijskoj istoriji, od Adama pa do apostola, nećemo naći ni jedan jedini slučaj da je Bog učinio ikakvo čudo putem ikone ili slike. Naravno, ne bez razloga. Obožavanje ikona nije odlikovalo ni mladu hrišćansku zajednicu. O tome nam svjedoče njihovi hrišćanski pisci i raniji sabori:

„Za Boga je uvreda načiniti mu lik u drvetu ili kamenu.“ (Justin Mučenik, Justinova apologija, II, str. 44)

„Boga treba poštovati bez slika; obožavanje kipova nanosi sramotu Bogu.“ (Avgustine de Civit Dei, 1. VII, C.5.)

„Bezbožno bi učinio hrišćanin koji bi načinio materijalan lik u crkvi; otuda bi on bio kriv za bogohuljenje koje je osudio sveti Pavle, jer bi time zamijenio obličje besmrtnoga Boga u obličje smrtnoga čovjeka.“ (Avgustine de Fidi, fym. c. VII)

„Mi hrišćani nemamo ništa zajedničko sa kipovima, jer tako kaže Druga Božja zapovijest. Prva stvar koju iznosimo onima koji nam dolaze – to je da preziru idole i sve kipove i slike; karakter hrišćanske religije je takav da naše misli uzdigne iznad kipova, kako je to u skladu sa Božjim zakonom koji je dat čovječanstvu.“ (Origen protiv Celzusa, 1,V.,7.)

„Sveti i ekumenski sabor ... pridržavajući se Božje riječi ... izjavljuje i objavljuje... da se obožavanje kipova i ikona zabrani; da je obožavanje kipova i slika ili kakvog drugog stvorenja zakidanje časti koju dugujemo samo Bogu i da je to padanje u idolopoklonstvo.“ (Sabor u Hijereji kod Carigrada, godine 754.)

Ukoliko se naša pažnja zadržava na tvorevini umjesto na Tvorcu, to ne može ostati bez posljedica. Dovoljno je vidjeti karakter idolopoklonika, pa shvatiti da se čovjek pretvara u ono što gleda. On je duhovno hladan i mrtav kao i objekat njegovog obožavanja:

„Usta imaju, a ne govore; oči imaju a ne vide; uši imaju a ne čuju; ... Takvi su oni koji ih grade i svi koji se uzdaju u njih.“ (Psalam 115:4-8)

Zar hladno ljudsko srce treba da griju još hladniji zidovi crkve?! Bog ne živi u rukotvorenim hramovima (Djela 17:24), već u Njegovoj

vjernoj deci (1. Kor. 6:19). Dok se tjelesno srce oduševljava ljepotom građevine crkvenog hrama, duhovna duša zapaža i prepoznaje karakter žive Hristove zajednice vjernih. Živi čovjek treba da bude svjetlost svijetu (Matej 5:14) i da misli drugih ljudi uzdiže sa onog što se vidi na nevidljivo, sa materijalne na duhovnu stvarnost.

Ono što zaista otvara naše srce ka Bogu, to nisu određene slike, rituali, imena ili pojave, već je to pravilna predstava o karakteru Božje nesebične ljubavi, koju stičemo molitvom i razumnim proučavanjem Njegove riječi. Ta predstava je uzvišena u odnosu na naš karakter i zato će ona i nas uzdići.

Jeresi kao povod za filtriranje Božje zajednice vjernih

Da bi se prava Božja zajednica sačuvala od neposvećenih neophodno je da bude izložena ili žestokom progonstvu (koje neposvećeni teško mogu da izdrže) ili jeresima drugih vjerskih zajednica (da bi se neposvećenima pružio izgovor na napuste nepoželjnu istinu, a da i pak radi svoje savjesti sačuvaju formu pobožnosti).

Svaku otpalu vjersku zajednicu karakteriše određena vrsta religioznog fanatizma koji nastaje zbog krivice uzrokovane kompromisom sa grijehom.

Što je svjetlost istine više otkrivena u određenom istorijskom trenutku ili geografskom području, to zabluda mora da bude suptilnija i bliža istini da bi se grešnicima omogućilo slobodno opredjeljenje. Ako ne postoje jeresi, tada su u pravoj zajednici prisutni i mnogi od onih koji istinu ne vole, ali su primorani da je prihvate zbog snage njenih argumenata i zbog svoje savjesti. Takvi vjernici, koji su tu samo po imenu, predstavljaju najveću opasnost za pravu Božju zajednicu. U vijek je opasniji unutrašnji neprijatelj koji se nalazi u samoj zajednici, nego onaj koji se nalazi u drugoj vjerskoj zajednici. Iako on može imati dobre namjere i revnovati istom formom ponašanja kojom djeluju pravi vjernici, on nesvesno širi oko sebe one fanatične motive koji njega samog pokreću na revnost. Zbog svoje neposvećenosti on na sebi nosi prokletstvo i njegovo djelo Bog ne može da blagoslovi. Dakle, da bi se prava zajednica oslobodila od takvih lažnih (ili fanatičnih) vjernika, u tome joj pomažu jeretičke nauke drugih vjerskih zajednica:

Bog će probuditi Svoju djecu. Ako to ne bude uspjelo drugim sredstvima, pojaviće se jeresi koje će odvojiti pljevu od pšenice.“ (EGV „Sluge Evanđelja“ 121)

„Jer treba da bude i jeresi među vama, da se pokaže ko je prokušan među vama.“ (1. Korinćanima 11:19)

Dakle, dobra uloga otpalih crkava i jeretičkih sekta je u tome što čiste i čuvaju pravu zajednicu od fanatizma.

Naći sebe, ili se odreći sebe

U velikom izboru različitih sistema samospasenja (opravdanja mimo Hrista, pseudopokajanja, i lažnih rodova vjere) koje pružaju razna vjerska učenja, čovjek ima mogućnost da pronađe upravo onaj sistem koji odgovara njegovom ličnom kompromisu sa grijehom i njegovim ličnim pokušajima da ukloni nastalo osjećanje krivice.

Umjesto da se odrekne sebe, grešnik u nauci otpale crkve pokušava i uspijeva da pronađe sebe.

Jedan poznati profesor i neuropsihijatar izjavio je kako „ljudima određenog podneblja odgovara određena religija. Čovjekovoj prirodi evropskog tla najviše odgovaraju pravoslavlje i katolicizam!“. (dr V. Jerotić, predavanje u crkvi Svetog Petra, u Beogradu, 24.3.1988.) Ta tvrdnja je tačna. Čovjekova priroda je grešna i njoj odgovara ona religija u koju ona najuspješnije može da se „utka“. Za razliku od prave, fanatična religija je uvijek odgovor na čovjekove psihološke potrebe ili, drugim riječima, ona je odgovor na čovjekovu opterećenost.

Nova vavilonska kula

Zbog toga što ne uviđaju svoje, a uviđaju tuđe obmane, pripadnici otpalih crkava se nalaze u stanju međusobne zbrke, pometnje. Šta se dešava kada sedam žena uhvati jednog čovjeka i svaka od njih tvrdi da je njegova prava nevjesta? Zato Božja riječ za skup crkava koje su otpale zbog svojih grijeha koristi naziv Vavilon, što znači zbrka, pometnja.

„I ugledao sam ženu kako sjedi na skerletnoj zvijeri punoj hulnih imena, koja ima sedam glava i deset rogova. Žena je bila obučena u purpur i skerlet, i ukrašena zlatom, dragim kamenjem i biserima. U

ruci je imala zlatnu čašu punu gadosti i nečistote svog bluda. Na čelu joj je bilo napisano ime: 'Tajna, Vavilon Veliki, majka bludnicama i zemaljskim gadostima.'" (Otkrivenje 17:3-5)

Otpali veliki vjerski sistem „Vavilon veliki“ je „mati bludnicama“ tj. od nje su nastale procesom reformacije razne vjerske zajednice, koje su ubrzo otpale kao i njihova mati.

Oni koji rade na ujedinjenju crkava često govore: „Potrebno je da se ujedinito da bismo izbjegli povode za neslaganje i sukobe i da bi tako mogli lakše i više da se međusobno slažemo i volimo!“

Naravno da je to političko (simptomatsko) a ne duhovno (uzročno) rješenje problema čovječanstva.

Mi treba da budemo u ljubavi i jedinstvu. Međutim, mi ćemo se ujediniti ako se volimo, a ne zato da bismo mogli da se volimo.

Uklanjanje religijske, nacionalne, klasne i druge razlike između ljudi mi ne uklanjamo uzrok grijeha, već samo povod za njegovu manifestaciju.

Sjetimo se raspada Vavilonske kule (1. Mojsijeva 11. glava). Bog je dopustio da razlika između jezika postane test ispravnosti motiva kojima su ljudi pokrenuti. Svijet i danas zida Vavilonsku kulu, ali ne u visinu, već po površini Zemlje. I danas su razlike između jezika test kojim se kuša duhovno stanje čovječanstva. Nikakvim administrativnim mjerama se ne može promijeniti ljudsko srce i u njega usaditi ljubav. Samo ljubav može da pobudi ljubav! Samo Bog može da promijeniti okorjelo ljudsko srce, ukoliko to ono svojom voljom dragovoljno izabere. Dakle, pravo jedinstvo čovječanstva se zasniva na suštinskim moralnim (duhovnim) vrijednostima: ljubavi, dobroti i pravdi, a ne na vrijednostima određene religiozne, nacionalne ili nadnacionalne pripadnosti.

Mnogi hrišćani Vavilona čine usrdne napore da se ujedine u jednu sveopštu crkvu, da izgrade jedno univerzalno religiozno učenje. Ali to ne mogu tako lako, jer ne postoji obmana univerzalna za sve. Zbog toga svi koji govore o ujedinjenju izbjegavaju da govore o razlikama. Umjesto da problem priznaju i riješe autoritetom Božje riječi, oni kao da kažu: „Bog nije umio jasno da kaže šta je u stvari mislio, pa ne možemo znati šta je istina!“

Oni se trude da ne misle na razlike i da hrišćansku nauku učine toliko nedefinisanim u svom sadržaju, a samim tim i širokom da u njoj

može da nađe sebi mjesta bilo ko sa bilo kakvim sistemom opravdanja krivice nastale zbog kompromisa sa grijehom. Umjesto da kao Isus govore o uskom putu spasenja oni govore o širokom putu koji će ih, nažalost, odvesti u propast.

Sve više je rašireno shvatanje da su razlike koje postoje između religija samo formalne prirode.

„Sve religije osnivaju se na sveopštoj ljubavi,“ govorio je Sai Baba. „Sve religije vode ka Bogu.“ Međutim, Božja riječ drugačije gleda na postojanje raznih religija:

„Jer će doći vrijeme kad ljudi neće podnositi zdravo učenje, nego će po sopstvenim željama nakupiti sebi učitelje koji će im govoriti ono što godi njihovim ušima. I odvrtiće uši od istine, a okrenuće se izmišljenim pričama.“ (2. Timoteju 4:3,4)

Ne samo što većina nehrišćanskog svijeta nema pravilnu predstavu o Bogu, nego ga nema ni većina hrišćana. Shvatanje Boga kakvo ima većina hrišćana mnogo više odgovara shvatanju Boga kakvo imaju sledbenici istočnjačkih religija, nego što odgovara onom shvatanju kakvo nam pruža Njegovo otkrivenje u Bibliji. Sotona nije formalista. Njemu je sasvim svedjedno da li ga nazivamo Isusom, Krišnom ili Luciferom:

„Ne smatram da postoji i najmanja razlika između različitih aspekata Boga: Sai, Rama, Krišna i drugi. Ne kažem da je jedan više važan, a drugi manje važan. Nastavite poštovati vašeg izabranog Boga kojeg ste dobili u nasleđe i tada ćete shvatiti da ste mi se približili. Jer sva imena su Moja, svi oblici su Moji.“ (Sai Baba)

Neke tradicionalne crkve se ponose kako kod njih ne postoji „zbrka“ i „pometnja“, te kako njih ne odlikuju osobine duhovnog Vavilona. Ali, kod njih se radi samo o formalnom jedinstvu. Kada bi, na primjer, svaki pravoslavni vjernik definisao šta on misli pod osnovnim duhovnim pojmovima, pravoslavna crkva bi se raspala na stotine malih sekti i grupa od kojih svaka ima svoju istinu o Bogu, zakonu i spasenju. Vidjeli bismo da se svi pravoslavni vjernici zajedno, u svojoj suštini, ne razlikuju od svih sekti zapada zajedno. Jedinstvo koje je zasnovano na pripadnosti istoj crkvi, umjesto na istom karakteru ljubavi, je formalno a ne duhovno jedinstvo. Ono, kao što vidimo, ne pomaže da se izbjegnju ni porodični, ni međustranački, ni međunacionalni razdori onih koji sebe smatraju pravoslavnima.

Svi pravoslavni vjernici se slažu da je Božić sedmog januara i da se treba krstiti sa tri prsta. Ali to nisu duhovno funkcionalne istine i sigurno da zbog razlike u datumu, i zbog broja prstiju, pravoslavna crkva ne može biti duhovnija od, na primjer, katoličke crkve. Oko onih istina koje su duhovno važne, koje čovjeka čine odgovornim pred Bogom, ne postoji jedinstvo ni među samim teolozima. Na primjer: shvaćanje Božjeg moralnog zakona, te da li dobra djela trebamo činiti da bi se spasili ili zato što jesmo spaseni, itd.

Kada sveštenici bilo koje tradicionalne (narodne ili svjetske) crkve treba da ukore duhovne obmane drugih vjerskih zajednica, oni tada dolaze u veoma nezgodnu situaciju. Zašto? Zato što bi raskrinkavanjem negativnih sadržaja drugih vjerskih zajednica raskrinkali i ukorili većinu vjernika svoje sopstvene crkve koji iste obmane posjeduju ali pod drugačijom formom.

Zato u svojoj kritici oni moraju da budu površni i smiju da kritikuju samo drugačiju formu. Kažu:

„Oni nisu članovi ove crkve, već druge crkve i zato neće biti spaseni... Samo ova crkva ima silu Duha Svetoga. Dokaz da je to prava apostolska crkva je u tome što to tako tvrde njeni crkveni oci...“

Forma bez zdravog sadržaja

Insistiranje na religioznoj formi često otkriva krupne nedostatke sadržaja koji se krije iza te forme. Kada čovjek nije u stanju da drugome ponudi valjan sadržaj onda mu nudi ono jedino što ima – „dobru“ formu:

„Žena je bila obučena u purpur i skerlet, i ukrašena zlatom, dragim kamenjem i biserima.“ (Otkrivenje 17:4)

Božja riječ stavlja težište na sasvim drugi plan:

„Ne uzdajte se u lažne riječi i ne govorite: ‘Gospodnji hram, Gospodnji hram, ovo je Gospodnji hram!’ Jer ako zaista popravite svoje puteve i svoja djela...“ (Jeremija 7:4,5)

Fanatizam subjektivne percepcije ispred objektivne istine

Istinski vjernici nikad ne propovijedaju sebe, već misli grešnika uzdižu ka Hristu:

„Jer mi ne propovijedamo sebe, nego Hrista Isusa kao Gospoda, a za sebe govorimo da smo vaše sluge radi Isusa.“ (2. Korinćanima 4:5)

Pravi vjernik ne veliča i ne ističe svoje subjektivno iskustvo, već objektivnu istinu.

Kada govore o svojoj radosnoj vijesti, hrišćani Vavilona gotovo uopšte ne veličaju Boga kao Onoga koji je njihova „radost i pjesma“, već uglavnom govore o vrijednostima crkve ili sekte kojoj pripadaju, koja je dobila funkciju njihovog idola. Ili, na „vrhu jezika“ nose nešto drugo – ono što sami primjenjuju da bi zadovoljili čežnje svoga neporođenog srca i čime pokušavaju da umire svoju nečistu savjest pred osudom Neba. Kada treba da svojim riječima opišu šta za njih lično znači djelo Hristovog pomirenja na krstu Golgote, oni pred njim ostaju nijemi. Najveće djelo Božje ljubavi, djelo otkupljenja, koje će biti radosna vijest za sve spasene i kroz svu vječnost, njih ostavlja ravnodušnim i tako nepodesnim za Nebo i za vječnost.

U drugoj krajnosti postoje sekte i hrišćanske grupe koje Hristovo djelo pomirenja ističu na lažan i fanatičan način, pripisujući krstu značenje koje nema i pripisujući Hristovom iskustvu na krstu lažnu dimenziju kako bi opravdali svoja pogrešna vjerovanja o nevažnosti Božjeg Zakona ili blagodati koja isključuje Zakon.

Iz knjige Miloša Bogdanovića „Psihološki trikovi i zamke u raznim religijama“
(Dijelom adaptirano i ijekavizirano)